

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Kulturní rozdíly v české a arabské mezilidské komunikaci

Cultural differences in Czech and Arabic human communication

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

MgA. Alena Špačková

Autor:

Aneta Zerzánková

Praha 2018

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat především MgA. Aleně Špačkové za odborné vedení v průběhu psaní celé mé práce. Dále bych chtěla poděkovat prof. PhDr. Luboši Kropáčkovi, CSc za velice cenné připomínky k mé bakalářské práci.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Kulturní rozdíly v české a arabské mezilidské komunikaci“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Aneta Zerzánková

Anotace

Předmětem této bakalářské práce je částečné srovnání mezilidské osobní komunikace v arabském světě a v českém prostředí. Na základě tohoto srovnání chci upozornit na podstatné rozdíly mezi českou a arabskou kulturou.

Dále věnuji pozornost rozdělení arabského světa i České republiky z hlediska jazyka, náboženství a kultury. Také uvádím, jak moc kulturu ovlivňuje náboženství, klima, historie.

A v neposlední řadě se zabývám postavením žen v islámu.

Klíčová slova

Kultura, rozdíly, česká, arabská, mezilidská komunikace

Annotation

The subject of my bachelor thesis is the comparison of human personal communication based on which I would like to highlight the main factors of differences between Arab world and the Czech culture. In addition, I will also emphasize on how much religion has immense influence on their history and culture.

Keywords

Culture, differences, Czech, Arabic, human communication

Seznam zkratek

SA – Saúdská Arábie

SAE – Spojené Arabské Emiráty

SK – Slovenská republika

ČR – Česká republika

VŠ – vysoká škola, vysokoškolské

KSA – Kingdom of Saudi Arabia (Království Saúdské Arábie)

Obsah

Seznam zkratek	5
ÚVOD	8
1 Mezilidská komunikace.....	12
2 Arabský svět.....	16
2.1 Rozdělení arabského světa	16
2.2 Arabština.....	17
2.2.1 Arabské dialekty.....	18
2.3 Číslice	19
2.4 Arabská jména	19
2.5 Písmo	20
2.6 Náboženství	20
2.6.1 Co je to chalífát?	21
2.6.2 Šíité a sunnité.....	21
2.6.3 Pět pilířů islámu	21
2.6.4 Mekka	24
2.6.5 Kába	25
2.6.6 Medina	25
3 Česká republika.....	26
3.1 Praha – hlavní město	27
3.2 Jazyk.....	29
3.2.1 Rozdělení českého jazyka.....	29
3.3 Abeceda	31
3.4 Číslice	31
3.5 Církev v ČR	32
4 Rozdíly mezi českou a arabskou kulturou.....	34
4.1 Vzhled	34
4.1.1 Zahalování arabských muslimských žen.....	34
4.1.2 Oblečení arabských muslimských mužů.....	39
4.1.3 Oblečení české populace.....	41
4.2 Zásadní rozdíly ve vzhledu	43
4.3 Verbální komunikace	46

4.3.1	Verbální komunikace v arabském světě	46
4.3.2	Verbální komunikace v českém světě	53
4.4	Shrnutí nejdůležitějších rozdílů:	55
4.5	Řeč těla	56
4.5.1	Řeč těla v arabském světě	56
4.5.2	Řeč těla v české kultuře	59
4.6	Zásadní rozdíly v české a arabské komunikaci	60
4.7	Arabské kulturní zvyklosti	61
4.7.1	Zásnuby	61
4.7.2	Svatba v SA	62
4.7.3	Jídlo a pití	66
4.7.4	Jídlo a pití během Ramadánu	66
4.7.5	Pohřeb	67
4.8	Zvyklosti v české kultuře	70
4.8.1	Zásnuby v ČR	70
4.8.2	Svatba v ČR	70
4.8.3	Pohřeb v ČR	71
4.9	Zásadní rozdíly ve zvycích v obou kulturách	71
Závěr		73
Přílohy		75
Rozdělení pokrývek		75
Bibliografie		83
Seznam elektronických zdrojů:		83
Seznam obrázků		84

ÚVOD

„Kultura člověka je lepší než jeho zlato.“

Arabské přísloví

Dnešní svět je čím dál menší. Nemáme problém se dostat z jednoho konce zeměkoule na druhý. Cestujeme do cizích zemí a mnoho lidí ze zahraničí zase do naší země. Naplno prožíváme globalizaci. Na světě je mnoho národů i států a každý z nich má jinou kulturu, tradice, zvyky. Česká kultura se od kultury arabské velmi liší. V souvislosti se současnou migrací uprchlíků dost často dochází ke vzájemnému nepochopení a netoleranci. Budeme-li přemýšlet pragmaticky, uvědomíme si, že Českou republiku také čeká vlna migrace. Možná ne teď jako v Německu, ale za pár let určitě. Ve výhodě budou ti, kteří se na mezikulturní komunikaci připraví.

V této práci bych chtěla přinést konkrétní informace a zkušenosti, získané během téměř tříletého pracovního pobytu letušky u místní aerolinky v Saudské Arábii. Mohly by přispět k rychlé orientaci a pomoci za účelem vzájemného pochopení arabského etnika. Mohli bychom se vyvarovat při kontaktu s nimi zbytečných domněnek a nedorozumění. Zanedlouho bude potřeba hodně pracovníků, kteří mají zkušenosti s odlišnými kulturami. Pokud k nám začnou přicházet ve velkém etnické skupiny z arabského světa, naše vláda a společnost se bude snažit o jejich maximální začlenění do společnosti.

Je důležité, aby se se základními, ale přitom podstatnými rozdíly mezi naší kulturou a arabským světem seznámili zejména pracovníci pomáhajících profesí. Pro ně je znalost kulturních rozdílů nejdůležitější, protože budou s imigranty v přímém kontaktu jako jedni z prvních. Můj výběr základních rozdílů v komunikaci by jim mohl pomoci trochu pochopit daná etnika a zjistit, jak se chovat v jejich společnosti. Snáze by se mohli vyhnout předsudkům a z nich plynoucím nepříjemným situacím pro obě strany.

Zároveň bych svou práci chtěla přinést užitek i ostatním lidem. Nikdy totiž nevíme, jestli se nepotkáme s někým z etnické menšiny, ať už v práci nebo v soukromém životě, např. během dovolené v nějaké arabské destinace. A proto se hodí užitečné rady, abychom věděli, co můžeme očekávat, když nás muslim pozve na svatbu nebo pohřeb...

Pokud se vrátím zpátky k dovolené, můžeme se naučit rozumět pravidlům obchodování a smlouvání na trhu.

Mám bohaté zkušenosti s arabskou kulturou. Pracovala jsem téměř 3 roky v Saúdské Arábii u místní aerolinky. Jelikož jsem původem Česka, velmi často jsem se dostávala do konfrontace s arabskou kulturou, zvláště výraznými rozdíly a zvyky od naší kultury. Postřehy a zkušenosti jsou v práci odděleny od běžného textu nadpisem **Moje vlastní zkušenost** a text k vlastní zkušenosti je uveden *kurzívou*.

Rozdělení bakalářské práce:

- 1) **Mezilidská komunikace** - objasnění pojmu. Zaměřeno převážně na vzhled, řeč těla, verbální komunikaci a principy chování ve společnosti.
- 2) **Arabský svět** – vymezení a rozdělení kapitoly z hlediska geografie, jazyka a náboženství.
- 3) **Česká republika** – rozdělení stejným způsobem jako Arabský svět - geografie, jazyk, náboženství.
- 4) **Rozdíly mezi českou a arabskou kulturou** – podrobněji zaměřeno na 4 složky (vzhled, řeč těla, verbální komunikaci, principy chování ve společnosti). Následné porovnávání mezi českou kulturou a arabskou v této oblasti.

Metodika zpracování:

Převážná většina mé práce je zpracovaná na základě vlastních zkušeností s arabskou kulturou. Své poznatky jsem srovnávala s odbornou literaturou. S případnými dotazy a připomínkami, kterým jsem nerozuměla nebo jsem je potřebovala vysvětlit, jsem se obrátila v osobních konzultacích na prof. Kropáčka.

Moje vlastní zkušenost

Dopis po přiletu rodině a přátelům

Ahoj všichni doma,

píšu ze Saúdské Arábie, jak jsem slíbila.

Asi Vás bude zajímat, jak to tu prožívám a jaký je tu život?

První pocit – šok! Přiletěly jsme s kolegyní na letiště a brali nám hned otisky prstů, fotili nás. Stála jsem v zástupu a čekala na kontrolu pasu. Předě mnou byly Filipinky. Celník se na mě netvářil moc přívětivě. Na mě se taky občas škaredě podíval. Přemýšlela jsem nad tím, jestli mě nenechají zavřít nebo mě tam rovnou nezastřelí. Když se mi podíval do pasu a natákal něco do PC, vyjelo mu v databázi, že jdu pracovat jako letuška. Najednou se usmíval a ještě se mnou flirtoval. Ke konci mi popřál, ať se mi v Saudi líbí.

Co k tomu dodat?

Na letišti jsme si daly šály přes hlavu, jak to mají arabské ženy. Zatímco si šla kolegyně něco koupit, čekala jsem u kufrů. Všichni muži se po mně otáčeli. Bylo mi to dost nepříjemné. Začala jsem zvažovat, že bude lepší chodit úplně zahalená (jen oči koukají - nikáb).

Ubytovali nás v v hlavním městě Riyadhu, na okraji blízko letiště.

Riyadh se nachází uprostřed pouště. Je to tu i znát. Hodně se prší a ráno, když se probudíte, tak máte pocit, jako byste nadýchali tunu písku. Protože nejsem zvyklá na toto klima, každý den se mi spouští krev z nosu. Ptala jsem se na to. Je to prý normální, než si tělo přivykne. Vodu si tu radši kupujeme. Párkrát jsme už pili i tu jejich převařenou, ale asi to není úplně nejbezpečnější.

Vyřizování čehokoli, zvláště dokumentů, tu dlouho trvá. Žádaly jsme asi 4 dny o náhradní IKAMU (něco ve smyslu občanského průkazu u nás), legitimaci v SA. Bez toho

nás varovali, že nemáme nikam chodit. Naše některé dívky šly, i když to bylo dost velké riziko.

Jak moc velké riziko to je, mi došlo až dnes. Po městě chodí mravnostní policie a kontroluje ženy, zda jsou správně zahalené. Má dost velké pravomoci. Může vás zatknout a skončíte ve vězení. Pokud po vás nezačne někdo pátrat nebo nepošlete tajně někomu zprávu, že vás chytili, můžete tam zůstat hodně dlouho.

Dnes jsme měli o mravnostní policii přednášky. Byla jsem hodně v šoku a vše jsem doted' brala na dost lehkou váhu. Oni vyšetřují i to, že když uvidí ženu s mužem, jak jdou po městě nebo se baví, jestli jsou manželé. Pokud ne, skončí ve vězení. Žena se nesmí bavit s mužem na veřejnosti, pokud to není jeho matka, sestra, manželka. Alkohol a drogy jsou tu přísně zakázané (hrozí za ně dokonce trest smrti). Když si jdete něco objednat, tak jsou tu speciální fronty pro muže a ženy...

1 Mezilidská komunikace

Co můžeme rozumět pod pojmem mezilidská komunikace?

Komunikace je výraz, který v češtině zdomácněl a patří už dlouho mezi slova velmi frekventovaná. Je latinského původu a znamená sdělení, sdílení, spojování. Jedná se o sociální interakci mezi dvěma nebo více osobami, při které probíhá vzájemné sdělování informací. Hodnotná mezilidská komunikace je však nikoli pouhé předávání a registrování informací. Celý komunikační proces chápeme jako vzájemné mezilidské obohacování a vyjadřování spoluúčasti tak, jak dokládá i překlad latinského slova „communicare est multum dare“, což znamená spolu účastnit se a mnoho dávat. V současné době se sice zachovává do určité míry původní význam „společně s někým na něčem participovat, sdílet si něco navzájem a činit něco společným, zároveň se však uvedený původní význam rozvíjí ve smyslu „s druhým se společně radovat, sdílet žal, užívat jazykových i mimojazykových prostředků ke vzájemné informaci“.

Ve své práci se zaměřuji na komunikaci sociální, protože nás zajímá především sdělování zpráv v mezilidském styku. Komunikace se neuskutečňuje jednosměrně. Ale původce sdělení po vyslání adresátovi se následně sám stává adresátem další zprávy, kterou vysílá původní adresát. Zjednodušeně si právě popsany proces obvykle představujeme jako komunikační řetěz, který aktivně vytváří jak osoba sdělující, tak osoba přijímající. Jeho součástí je i sdělení samo. Původce sdělení musí počítat s adresátem jako s aktivním partnerem a se zpětným působením sdělení, tj. se zpětnou vazbou. Pokud se do komunikačního řetězce zapojí více účastníků komunikačního procesu, mluvíme o tzv. komunikační síti.

Jakým způsobem tedy lidé mezi sebou komunikují? Pomineme-li signalizaci v silniční i námořní dopravě, Morseovu abecedu, Braillovo slepecké písmo apod., můžeme říci, že ke komunikaci dochází všude tam, kde se setkává člověk s člověkem, protože i tam, kde druhému člověku nic neřekneme, dáváme mu neverbálně najevo, že s ním nechceme komunikovat, nic mu nechceme sdělit.

Neexistuje univerzální definice komunikace. Odborníci definovali komunikaci v minulosti i současnosti z hlediska svých oborů. Příklady definic ve svém díle uvádí i prof. ThDr. Ján Liguš, Ph.Dr. (1)¹

1) Definice I. A. Richardse v nové britské encyklopedii:

„Komunikace se děje tam a tehdy, když jedna mysl působí na svoje okolí tak, že druhá mysl je tím natolik ovlivněná, že v druhé mysli vzniká podobná zkušenost, jakou má první mysl.“

2) Sociální a teologická definice Klause

„Komunikace je nejmenší sociální systém, který má svou časovou, věcnou a sociální reflexi a který pomocí komunikačních interakcí umožňuje pojednávat o lidském konání a diferencuje i sociální struktury.“

3) Existenciálně-filosofická definice Jeana Paula Sartra

„Když si s Tebou povídám, vznikám (stávám se) já sám... Člověk je odkázaný na styk s druhými lidmi, což je příčinou neštěstí pro něho samého.“

Každý můžeme chápat sdělení druhého trochu jiným způsobem, protože vnímáme toho druhého ze svého úhlu pohledu. Ovlivňuje nás v té chvíli kultura země, kde jsme se narodili a vyrůstali, vzdělání, vzhled, intelekt, zkušenosti, návyky... Každá komunikace je totiž zprostředkována nejen znakově (verbálním a neverbálním kódem). Každá komunikace je totiž zprostředkována nejen znakově (verbálním a neverbálním kódem), ale i sociální strukturou – normami, rolemi a cílovou hodnotou (interakcí). Pokud hovoříme s osobou z jiné země a kultury, měla by u nás převládat zvýšená míra tolerance, abychom se vzájemně pochopili a nevytvářeli si nesmyslné domněnky. (1)²

---

¹ LIGUŠ, Jan. Medziľudská komunikácia. Univerzita Mateja Bela. Banská Bystrica 1995. ISBN 80-888-2535-0

² LIGUŠ, Jan. Medziľudská komunikácia. Univerzita Mateja Bela. Banská Bystrica 1995. ISBN 80-888-2535-0

Cílem komunikace všeobecně by mělo být vzájemné porozumění a pochopení. Učit se komunikovat tedy znamená učit se toleranci a umění naslouchat, abychom porozuměli nejen tomu, co se říká, ale i způsobu, kterým se daná informace sděluje. Každá komunikační situace má nejen obsahový, nýbrž i vztahový aspekt. Právě schopnost správně dešifrovat vztahový aspekt se stává v dnešní „uspěchané“ době devizou jednajícího člověka.

Komunikací se zabývá již Platónův Dialog Kratylos. Podle něho je řeč činnost. Řecká rétorika se od počátku věnuje pragmatickým aspektům řeči. Ve středověké a osvícenské vědě byly nicméně tyto aspekty pozapomenuty, obrat k mluvenému, živému jazyku přináší až filosofie 20. století (Frege, Russel, Wittgenstein), kdy se šíří názor, že filosofické problémy se musí řešit zkoumáním řeči, neboť význam je ve zkoumání prostředí.

Chtěla bych objasnit základní principy v mezilidské komunikaci v arabském světě. Mnoho lidí to může pokládat za zbytečné. Pokud nebudou vědět, jak se chovat v arabské společnosti, znát gesta, může dojít k mnohým nedorozuměním.

Mezilidskou komunikaci užíváme naprosto všude, v každé kultuře bez rozdílu pohlaví. Mluvíme se sousedem, nakupujeme nebo jsme pozváni ke kamarádovi na narozeniny – všude využíváme komunikaci. Většinou máme snahu domluvit se s danou osobou. Chceme-li se přesněji zorientovat v mezilidské komunikaci, tak se soustředíme izolovaně na 4 oblasti vnější charakteristiky jednajícího člověka:

- 1) Vzhled**
- 2) Řeč těla**
- 3) Verbální komunikace**
- 4) Principy chování ve společnosti**

„Při komunikaci lidé jednají a reagují na základě nejen momentální situace, ale také na základě minulých zkušeností, postojů, kulturních návyků a dalších s nimi spojených činitelů. Z toho vyplývá, že akce a reakce při komunikaci jsou určovány nejen tím, co bylo řečeno, ale i jakým způsobem byla informace podána, jak si zúčastněná osoba

vykládá to, co bylo řečeno. Například naše reakce na film nezávisí výhradně na slovech a obrazech, které vnímáme, ale také na předchozích zkušenostech, momentálních emocích, znalostech, psychické pohodě a na řadě dalších aspektů. Díky tomu si dva lidé naslouchající témuž sdělení mohou často vyložit jeho význam velmi odlišně.“ (2)³

---

³ DEVITO, Joseph. Základy mezilidské komunikace. Praha Grada. 2001. ISBN 80-716-9988-8

2 Arabský svět

V následující kapitole budeme řešit, jak se rozděluje arabský svět, které země tam patří a jaké jsou mezi nimi rozdíly.

2.1 Rozdělení arabského světa

Pod pojmem arabský svět si obvykle mnoho lidí u nás představí SA, protože je to jeden z největších států arabského světa. Někteří si ji zamění za Spojené arabské emiráty s hlavním městem Dubaj, které je jedním z největších obchodních měst arabského světa s nespočtelným množstvím zábavy. Není to jedno, ani druhé.

Moje vlastní zkušenost

*Nedávno se mě zeptala sousedka, kde jsem to pracovala, jestli v Emirátech. Po-
vidám jí, že ne. Byla jsem v SA, která je jednou z nejvíce konzervativních zemí arabského
světa. Odpověděla mi: „Dubaj, že?“ Začala jsem vysvětlovat, že hlavní město SA je
Riyadh a SAE je Dubaj. V každé zemi je jiný režim.*

Obrázek 1 Mapa arabského světa

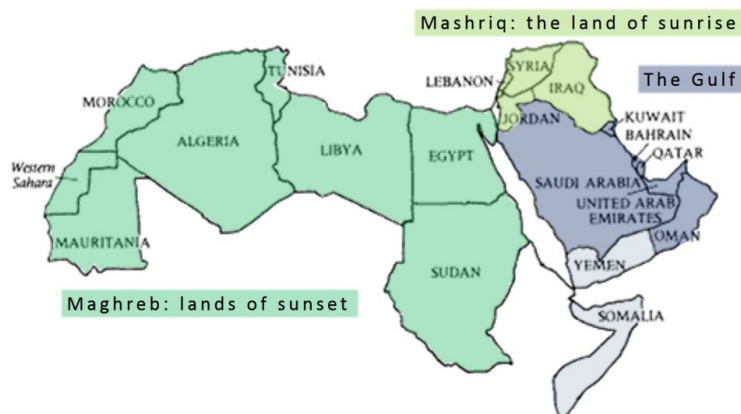
<http://www.ucl.ac.uk/atlas/arabic/intro.html>

Všechny země se ještě dělí na tři části Maghreb, Mashrek a oblast Perského zálivu. Do Zagrebu, což v arabštině znamená „místo zapadajícího slunce“, zařadíme Mauritanii, Západní Saharu, Maroko, Alžírsko, Tunisko a Libyi. Všechny země se nachází v severní části Afriky.

Do oblasti Mashrek, který v arabštině znamená „místo vycházejícího slunce“, řadíme Sýrii, Irák, Jordánsko, Libanon. V Perském zálivu najdeme Bahrajn, Kuvajt, Katar, Saúdskou Arábii, SAE, Omán.

Obrázek 2 Rozdělení arabských zemí

<http://www.kaleidoscopehistory.hu/index.php?subpage=cikk&cikkid=2494>

Z výše uvedeného logicky vyplývá, že v rámci 22 zemí celého arabského světa existují hodně velké rozdíly. Nejedná se pouze o rozdíly jazykové. Tunisian si nemusí porozumět jazykově se Saúdem. Výrazné jsou i odlišnosti kulturní. Ve všech zemích není také stejný politický režim. Všichni Arabové nejsou muslimové.

2.2 Arabština

„Původně byla jazykem obyvatel Arabského poloostrova. Řadí se do skupiny tzv. semitských jazyků, mezi něž patří hebrejšтина, arménština a amharština (jazyk, jímž se mluví v dnešní Etiopii).

V 7. století, po smrti proroka Mohameda v roce 632, dochází k expanzi islámu a s ním také rozšíření jazyka na Blízký východ, do severní Afriky a dokonce i do Španělska.

Dnes se arabsky mluví ve velké části světa od Atlantiku až po Indický oceán.

Existují tedy takzvaná **klasická** arabština, dochovaná v Koránu, v předislámské poezii a v pohádkovém souboru Tisíc a jedna noc, a také **moderní** arabština (neboli standardní), která se užívá v učebnicích a mediích (Al Jazeera). Jazyk formální se nazývá

dušna a mluví se jím v celém arabském světě (více než 200 milionů obyvatel). Moderní arabštinou je možno se domluvit od Maroka až po Jemen.“ (3)⁴

2.2.1 Arabské dialekty

„Na druhé straně pak stojí mluvená arabština, užívaná v ulicích při každodenní konverzaci v kavárnách, s rodinou..., zkrátka skutečný mateřský jazyk, kterému se říká **dialektový**, **ammija** (všední jazyk) nebo **dariža** (běžný jazyk). Každá arabská země má svůj dialekt, ne-li hned několik dialektů. Mluvíme tedy o arabštině marocké, egyptské, libanonské atd. ...“ (3)⁵

Moje vlastní zkušenost:

Po dobu pobytu v SA jsem slyšela různé dialekty tohoto jazyka. Osobně se mi zdá saúdská arabština dost tvrdá, akcent je opravdu těžký. Přirovnala bych to jako řvaní na poušti. Syrská, libanonská a egyptská arabština jsou jemnější. Když na vás mluví rodilý mluvčí, nemáte pocit, že je to až tak agresivní. Syřané více rozumí Libanoncům a Egypťanům než Saúdům. Od některých kolegů z různých arabských zemí jsem se dozvěděla, že když přišly pracovně do SA, tak se nedorozuměly, dokonce ani nic nerozuměly. Musely se tedy na začátku domlouvat anglicky.

Jedná se o jeden jazyk, ale s mnoha dialekty. Pokud se budeme učit oficiální formu arabštiny (která je v Koránu), je velká pravděpodobnost, že se domluvíme úplně všude. Nezapomínejme tedy na to, že pokud se dáme do studia egyptské arabštiny, čili dialektu, nemusíme se domluvit s Maročanem nebo Alžíránem. Jedna věta se řekne v každém dialektu jinak.

---

⁴ Začínáme s arabštinou. Brno. Edika 2014. ISBN 978-80-266-0547-8

⁵ Začínáme s arabštinou. Brno. Edika 2014. ISBN 978-80-266-0547-8

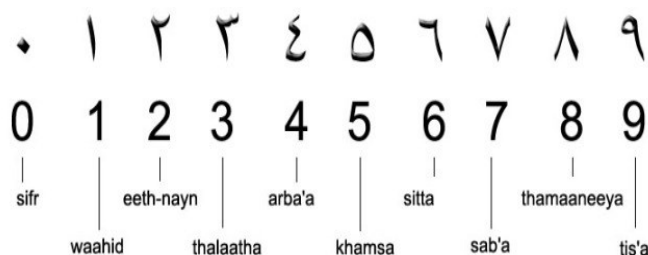
2.3 Číslice

„I když jim říkáme arabské, vynalezli je Indové, ale Arabové je dále rozšířili do Evropy.

Na začátku středověku se v Evropě používaly římské číslice, ale byly pro počítání velmi komplikované. K rozšíření indického systému a aritmetických operací, které umožňují, přispěl v 9. století Al Chwárizmí, perský učenec, jenž svá díla psal v arabštině. Evropané se s tímto systémem seznámili počátkem 12. století. Nazvali je „arabské číslice“, protože nevěděli, že jejich původ je indický.

Dnes nejsou paradoxně arabské číslice nejpoužívanější v arabském světě. Na rozdíl od písmen se číslice čtou zleva doprava. “ (3)⁶

Obrázek 3 Arabské písmo

<https://seasonsali.wordpress.com/2010/12/11/arabic-numerals/>

2.4 Arabská jména

Každé jméno má v arabštině svůj význam. Rodiče mohou při výběru jména použít přívlastky, které vychvalují moc a laskavost boha.

Faisal – silný	Aziz - všemocný
Karím – stědrý	Hakím - moudrý

⁶ Začínáme s arabštinou. Brno. Edika 2014. ISBN 978-80-266-0547-8

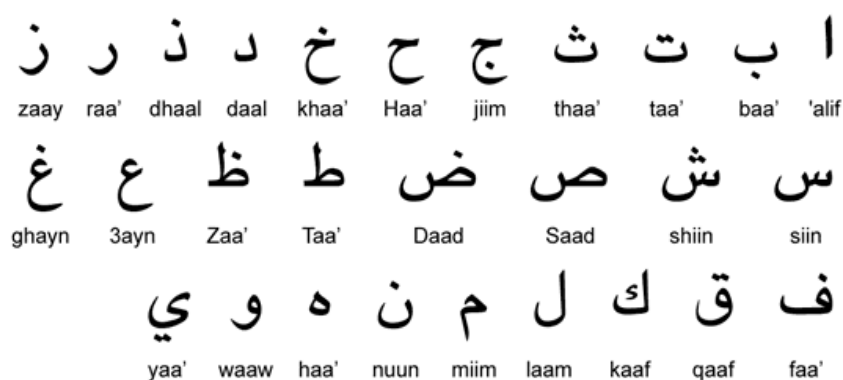
Moje vlastní zkušenost

Kamarádka Nora se stala tetou. Ptala jsem se, jak rodiče pojmenují narozenou holčičku. Vybrali pro ni jméno Šams, což se z arabštiny přeloží jako slunce, sluneční nebo světlo.

2.5 Písmo

Arabština se píše zprava doleva. Velká a malá písmena se nerozlišují. Písmena, která se vážou, mají jiný tvar na **začátku** slova, **uprostřed** a na **konci**. V arabské abecedě se vyskytuje pouze **6 písmen**, která se navážou a nemění svůj tvar na začátku, uprostřed ani na konci slova.

Obrázek 4 Arabské písmo

http://www.myeasyarabic.com/site/what_is_arabic_alphabet.html

2.6 Náboženství

Hlavním náboženstvím v arabském světě je **islám**, který je jedním z nejmladších náboženství na světě.

„Islám (doslova „podrobení se bohu“) je v pořadí třetí monoteistické náboženství po judaismu a křesťanství. Základní knihou islámu je **Korán** („al-Qur'an al-Karím“, „recitace“), sbírka božích sdělení, která proroku Mohamedovi nadiktoval prostřednictvím archanděla Gabriela sám Bůh mezi lety 612 a 632. Po smrti proroka Mohameda byly některé části Koránu, které se do té doby předávaly ústně, sepsány jeho společníky. Konečná verze však vznikla v letech 650-655, za vlády třetího chalífa Uthmána. Korán se sklá-

dá ze 114 **súr** (kapitol), které se dělí na jednotlivé verše zvané „áje“. Muslimové si velmi zakládají na tom, aby přednes Koránu byl perfektní. Umění správného přednesu se nazývá **tadžwíd**.“ (3)⁷

2.6.1 Co je to chalífát?

Jedná se o politický systém nastolený v muslimské společnosti po smrti proroka Mohameda. Chalífové byli označováni za vládce v dané společnosti. Snažili se vládnout v souladu se zásadami muslimského zákona. Věřící v islámu se nazývají muslimové a dělí se na dvě skupiny.

2.6.2 Šíité a sunnité

„Sunnité a šíité představují dvě hlavní větve islámu, které vznikly v důsledku sporu o nástupnictví mezi přívrženci Proroka a zastánci jeho bratrance a zetě Alího. Podle šíitů měl chalífát připadnout Alímu, kterého tak považují za prvního chalífa. Pro sunnity, kteří se opírají o sunnu („zvyk, tradiční chování“), je Alí čtvrtý chalífa.

Sunnité představují 90 % muslimů a žijí v Maghrebu, Saúdské Arábii, Sýrii, Iráku a Indonésii. Šíité jsou nejpočetněji zastoupení v Íránu, ale najdeme je také v Iráku a v Libanonu.“ (3)⁸

2.6.3 Pět pilířů islámu

Každý muslim musí respektovat **5 pravidel**, které tvoří jeho náboženskou praxi.

I) Šaháda = vyznání víry

věřit v jednoho Boha Alláha a Mohammeda jako proroka božího

---

⁷ Začínáme s arabštinou. Brno. Edika 2014. ISBN 978-80-266-0547-8

⁸ Začínáme s arabštinou. Brno. Edika 2014. ISBN 978-80-266-0547-8

II) Salát = rituální modlitba 5x denně

Immán neboli muezzin svolává 5x denně v šíitských zemích věřící k modlitbě. V sunnitských zemích jen 3x denně. Z reproduktoru se ozve „Allahu akbar...“ Text pokračuje v překladu slovy: „Bůh je největší. Vyznávám, že není božstva kromě Boha. Vyznávám, že Mohammed je posel boží. Vzhůru k modlitbě. Vzhůru k blahodárnému činu. Bůh je preveliký. Není božstva kromě Boha.“

Moje vlastní zkušenost

Stála jsem s mojí budoucí kolegyní Kristýnou v Istanbulu před letištní halou. Rozhodly jsme se, že než doletíme do Riyádhu, tak se trochu projdeme. Bylo kolem 17. hodiny. Najednou se ozvalo z věžičky naproti nám: „Alláhu akbar...“ Text pokračoval jako zpěv. Obě jsme se lekly. Začaly jsme se ptát, co se stalo. Zdejší nám odpověděli, že je to čas modliteb. Bylo to poprvé, co jsem slyšela svolávání.

V ostatních arabských zemích než SA se pouze svolává k modlitbě, ale všechny obchody a instituce jsou otevřené. V SA je to specifické. Pokud je čas modlení, naprosto vše se zavře (obchody, služby, restaurace...) a lidé se jdou modlit. Obvykle délka modlitby trvá asi 20 minut až půl hodiny. Mohla bych poznamenat, že letectví, taxíky a doktoři tomu přikládají poloviční váhu.

*Někdy se šli kapitáni v době modlitby před letem nebo za letu modlit. Co se ale týkalo letových plánů a dodržování času, **relativně** vše fungovalo. Posádka by si nemohla dovolit obrovské zpoždění kvůli tomu, že se její člen modlil a nedbal svých pracovních povinností. Mohu ale i potvrdit, že náboženství a dodržování modliteb je v SA bráno velice vážně.*

III) Zakát = dávání almužny chudým nebo potřebným

Arabové jsou velice pohostinní. Nestane se, že by vám při návštěvě nic nenabídli. V době Ramadánu to platí dvojnásobně.

IV) Saum = půst v měsíci Ramadánu

V) Hadždž (hajj) = pout' do Mekky

Alespoň jednou za život, pokud to umožňuje zdravotní stav a finance, je každý Arab povinen vykonat tuto cestu.

Moje vlastní zkušenost

Žila jsem v Jeddah, ve městě, které se nachází na strategickém bodě - mezi Mekkou a Medinou. Velice často se nám stalo, že jsme převáželi poutníky z jiných zemí do Jeddah, kde to měli asi 50 km do Mekky. Tito lidé zpravidla měli na sobě bílý přehoz (pod kterým bylo jen spodní prádlo) a museli jsme jim říct, kdy mineme IHRAM zónu, což značilo oblast u Mekky. Povinností poutníka bylo modlit se. Do palubního reproduktoru zaznělo obvykle: „Ladies and gentlemen we are passing ihram zone now. May accept Allah your prayer.“ („Dámy a pánové, právě jsme přeletěli Ihram pásma. Necht' Alláh vyslyší Vaše modlitby.“)

Muslimové se chodí modlit do mešity – chrámu. Každá mešita je zpravidla rozdělená na mužskou a ženskou sekci. Pokud není rozdělena, je výhradně mužská nebo ženská.

Když se svolává k modlitbě, každý muslim nebo muslimka si tradičně před vstupem do mešity zpravidla umyjí ruce, nohy a obličej ve vodě na toaletách v nákupních centrech. Zde slouží speciální dřezy na umývání nohou. Není povoleno vstupovat do mešity v botách. Projdeme-li okolo mešity v době modlení, zpravidla uvidíme plno bot před hlavním vchodem.

Obrázek 5 Příprava na pout' hajj

<http://www.wisegeek.com/what-is-the-hajj.htm>

Ženy nemají povolen vstup do mešity v době menstruace, protože je jejich tělo vnímáno jako nečisté – poskvrněné.

2.6.4 Mekka

Alespoň jednou za život se musí každý muslim účastnit poutě do Mekky. Město Mekka se nachází na Arabském poloostrově – konkrétně v Saúdské Arábii. Označuje se jako nejsvatější město islámu, protože je to původní rodiště proroka Mohammeda.

Moje vlastní zkušenost:

Mnohokrát jsem byla v pokušení, že bych se jela podívat do Mekky. Kolegyně říkaly, že z Jeddah jede přímo autobus, kterým jedou poutníci. Ale když jsem slyšela vykládat o tom, že je to pro nemuslimy nebezpečné, upustila jsem od plánu. Pokud by přišli na to, že nejsem muslimka, mohli by mě v lepším případě vyhostit ze země nebo v tom horším popraviti. Doted' nevím, co je na tom pravda. I když jsem se do Mekky nepodívala, viděla jsem spoustu věřících, kteří toto město navštívili.

Každý rok putuje ohromné množství muslimů (okolo 3 milionů) na tradiční pout' do Mekky. Nevěřícím je vstup do města zakázán.

Obrázek 6 Město Mekka

<https://epochaplus.cz/posvatna-mekka-klani-se-muslimove-meteoritu/>

2.6.5 Kába

Nalézá se uprostřed nádvoří velké mešity v Mekce. Tato krychlová stavba je označována jako nejposvátnější místo všech muslimů. Kába má mnoho jmen a názvů. V arabštině znamená krychle a v angličtině se jí říká Black Stone (Černý kámen).

Obrázek 7 Posvátná krychle KA'BA

<http://www.davidreneke.com/black-stone-of-mecca-revealed-to-be-a-meteorite/>

2.6.6 Medina

Medina je posvátné město, protože tam přišel prorok Mohammed a od té doby se začíná datovat muslimský letopočet. Patří ke třetímu nejposvátnějšímu místu islámu.

Obrázek 8 Medina

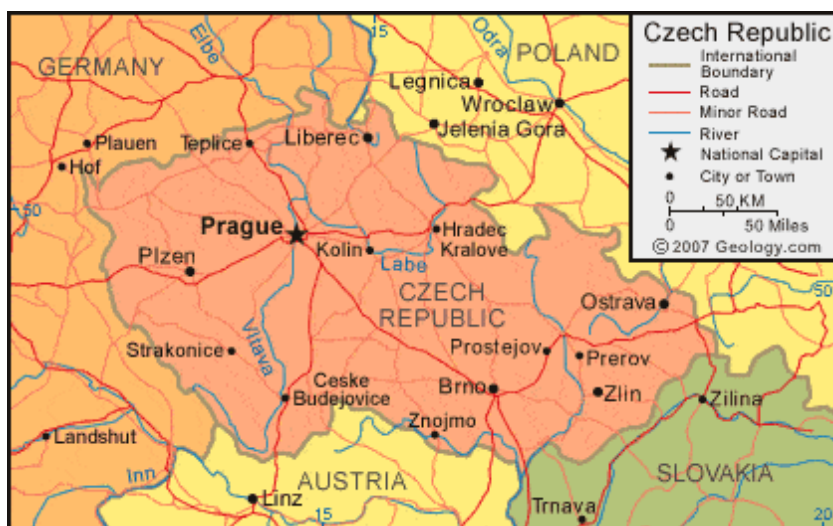

<http://airlines-airports.com/egyptair-airport-office-in-madinah-saudi-arabia/>

3 Česká republika

ČR se nachází uprostřed Evropy a hlavním městem je Praha. Patří mezi země s velmi bohatou kulturou a historií. Do roku 1918 byla pod nadvládou rakousko–uherské monarchie, která na konci první světové války zanikla. Její území se rozdělilo na pět nástupnických států. Jedním z nich bylo Československo. Češi a Slováci žili ve společném státě kromě 6 let II. světové války přes 70 let. V roce 1993, na popud Slovenska, které chtělo jít svou vlastní cestou, byly vytvořeny dva samostatné státy – Česká a Slovenská republika. Země byly rozděleny společnou dohodou klidnou cestou. Ani v dnešní době není ve světě obvyklé, aby se dvě země rozdělily bez násilí, konfliktů nebo protestů. Česká a Slovenská republika patří mezi raritu. Z historie je nám pouze známo rozdělení Norska a Švédska, kdy se chtělo Norsko osamostatnit. Stalo se to v roce 1905 veřejným hlasováním. Také nedošlo ke konfliktům. Ve státech bývalé Jugoslávie došlo k několika válečným konfliktům. Ze současnosti víme o vyhrčené situaci v Katalánsku, které se chce oddělit od Španělska.

Obrázek 9   **Mapa České republiky**

<https://geology.com/world/czech-republic-satellite-image.shtml>

ČR má pouze 4 sousední státy, mezi něž patří právě Slovensko neboli Slovenská republika, Spolková republika Německo, Polská a Rakouská republika.

Do roku 1938 patřila k Československu ještě i Podkarpatská Rus.

Obrázek 10 Československo a Podkarpatská Rus

https://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Czechoslovakia_IV_cs.png

V březnu roku 1939 (po okleštění Československa mnichovskou dohodou ze září 1938) byl vytvořen Protektorát Čechy a Morava. Slovensko si vytvořilo svůj Slovenský štát, který trval po celou dobu druhé světové války, a až do roku 1944 bylo spojencem Německa.

3.1 Praha – hlavní město

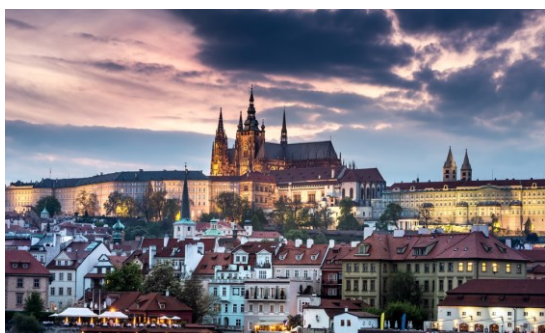
Patří mezi nekrásnější a nejpitavlivější města světa a je nejvýznamnější kulturní, duchovní, hmotnou a historickou hodnotou České republiky. V Praze najdeme památky všech historických slohů – od románského z raného středověku až po současné moderní.

Nejvýznamnější kulturní a historickou památkou nejen Prahy, ale celé České republiky je **Pražský hrad**. Stavba **Pražského hradu** začala už koncem devátého století a svoji dnešní podobu získal až ve 20. století. V současné době je jeho komplex tvořen třemi nádvořími, několika zahradami a dalšími významnými historickými stavbami. Nejznámější součástí je chrám sv. Víta, Václava a Prokopa.

V historii Pražského hradu jsou vepsány nejen dějiny České republiky, ale významnou měrou i dějiny Evropy. Nejvýznamnějším panovníkem, který zde sídlil, byl Karel IV. Od roku 1918, tedy od vzniku samostatného Československa, je Pražský hrad sídlem prezidentů.

V současnosti patří mezi turisticky nejnavštěvovanější místa v Praze.

Obrázek 11   **Pražský hrad**

<https://www.prague.eu/cs/objekt/mista/31/prazsky-hrad>

Na Staroměstském náměstí se nachází jeden z největších skvostů - **Pražský orloj**. Na něm jsou umístěny nejstarší astronomické hodiny na světě. Poprvé byly uvedeny do chodu v roce 1410 hodinářským mistrem Mikulášem z Kadaně. V dnešní době sem míří denně tisíce turistů, aby si poslechli odbíjení starodávných astronomických hodin.

Obrázek 12   **Pražský Orloj**

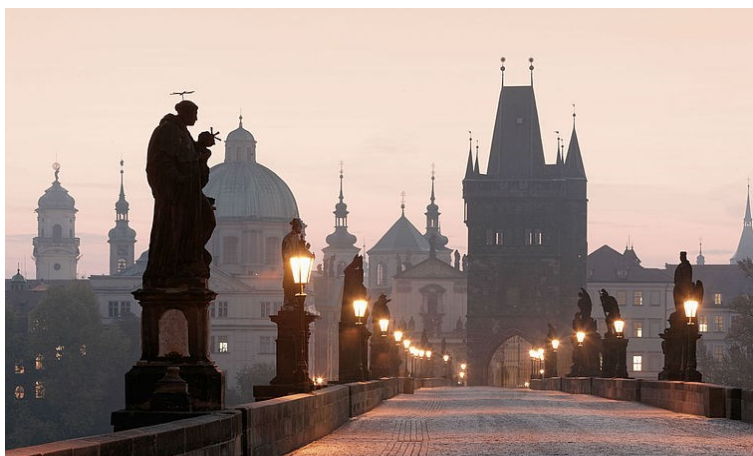

<https://www.informuji.cz/objekt/5546-prazsky-orloj/>

Mezi další významné památky v Praze patří **Karlův most**, který byl založen Karlem IV. v roce 1357 a dokončen roku 1402. Jeho výstavba tedy trvala celých 45 let. Karlův se mu začalo říkat od roku 1870. Původně místo něj stál Juditin most, který byl zničen povodní v roce 1342. Na výstavbě Karlova mostu se podílel jako hlavní architekt Petr Parléř. Trvalou slávu mostu přineslo baroko, které proměnilo jeho kamenné zábradlí

v jedinečnou galerii 30 soch. Most je dlouhý 516 m, široký 9,5 m, 13 m vysoký nad normální hladinou a spočívá na 16 obloucích.

Obrázek 13   **Karlův most**

<https://www.prague.eu/cs/objekt/mista/93/karluv-most>

3.2 Jazyk

Úředním jazykem je čeština. Patří mezi slovanské jazyky a řadí se mezi nejtěžší jazyky na světě. V porovnání se slovenštinou, ukrajinštinou, ruštinou a dalšími slovanskými jazyky má velice tvrdý přízvuk, vždy na první slabice za všech okolností, např. na posteli, ne na posteli.

Dorozumíme se s ní pouze v České a Slovenské republice. Možná bychom něco málo rozuměli v Polsku a na Ukrajině, pokud by rodilý mluvčí mluvil pomalu a zřetelně. Ze všech slovanských jazyků je nejbližší češtině slovenština, jak historicky (74 let jeden stát), tak jazykově. Srozumitelnost mezi oběma jazyky je velmi vysoká. Bohužel však v poslední době ale upadá srozumitelnost češtiny a slovenštiny, protože v obou zemích jsou dabované všechny filmy do jazyka dané země. Mladá česká generace nerozumí slovenštině a naopak.

3.2.1 Rozdělení českého jazyka

V následujícím grafu zjistíme, jak se čeština rozděluje. Vyskytuje se zde zásadní rozdíl proti arabštině. V češtině dialekty patří do nespisovné češtiny.

V arabštině nikoliv, protože každá země má svůj dialekt (syrská arabština, egyptská, libanonská...).

Obrázek 14 Rozdělení českého jazyka

<https://www.pravopisne.cz/2014/12/rozvrstveni-narodniho-jazyka/>

- Spisovná čeština je nejdůležitějším útvarem českého národního jazyka. Je jednotný na celém území. Užívá se na úřadech, ve školách, v rozhlase, tisku a televizi jak v projevech psaných, tak i mluvených. Mohou se zde vyskytovat archaické a knižní tvary.
- Hovorová čeština je mluvená podoba spisovného jazyka, zbavená archaických a knižních prvků (např. odebrat, býti, břímě). Stavba vět je jednodušší a volnější, u víceslovných pojmenování dochází ke zkrácení v jedno slovo např. spacák, panelák, nákladák.
- Obecná čeština patří k nespisovným útvarům národního jazyka, užíváme ji v každodenní komunikaci v soukromých projevech a je rozšířena téměř na celém území Čech.
- Nářečí máme česká (západočeské, východočeské) a moravská (lašské, hanácké, moravskoslovenské).
- Slang se užívá převážně v profesní mluvě, např. studenti (děják, biflovat se), sportovci (mičuda, kouč, finiš).

- Argot – mluva lidí na okraji společnosti např: narkomani, prostitutky, vězni (sykora - policista, suchý – bez peněz)

3.3 Abeceda

Česká abeceda využívá celkově 34 znaků. Každé písmeno, kromě ch, odpovídá jedné hlásce a píše se na začátku, na konci i uprostřed věty stejně. Rozlišují se velká a malá písmena.

Obrázek 15 Česká abeceda

Abeceda		
A	a	<i>a a</i>
B	b	<i>B b</i>
C	c	<i>C c</i>
Č	č	<i>Č č</i>
D	d	<i>D d</i>
Ď	ď	<i>Ď ě</i>
E	e	<i>E e</i>
F	f	<i>F f</i>
G	g	<i>G g</i>
H	h	<i>H h</i>
Ch	ch	<i>Ch ch</i>
I	i	<i>I i</i>
J	j	<i>J j</i>
K	k	<i>K k</i>
L	l	<i>L l</i>
M	m	<i>M m</i>
N	n	<i>N n</i>
N	ň	<i>Ň ň</i>
O	o	<i>O o</i>
P	p	<i>P p</i>
Q	q	<i>Q q</i>
R	r	<i>R r</i>
Ř	ř	<i>Ř ř</i>
S	s	<i>S s</i>
Š	š	<i>Š š</i>
T	t	<i>T t</i>
Ť	ť	<i>Ť ť</i>
U	u	<i>U u</i>
V	v	<i>V v</i>
W	w	<i>W w</i>
X	x	<i>X x</i>
Y	y	<i>Y y</i>
Z	z	<i>Z z</i>
Ž	ž	<i>Ž ž</i>

<http://www.ajina.cz/ceska-abeceda/>

3.4 Číslice

Čeština používá označení pro zápis čísel „arabské číslice“.

„Tento systém vychází z hindsko-arabské číselné soustavy a má původ v Indii v období mezi lety 400 př. n. l. a 400 n. l. Do Evropy se dostal díky arabským matematikům a astronomům (uvedeno výše), od nichž pochází dnešní označení. O jejich rozšíření se zasloužil Fibonacci, který je uvedl ve své knize Liber abaci z roku 1202. Evropský tvar číslic se postupně vyvíjel až do dnešní podoby. V arabském světě (kromě severozápadu

Maghrebu) se ale pro číslice používají odlišné, tzv. východoarabské znaky:

٠ ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩. (4)⁹

Obrázek 16 Rozdělení číslic

Arabské	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Indické	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
Hebrejské	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
Římské	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Thajské	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐

https://www.geocaching.com/geocache/GC25Q2H_zapomenuta-historie-cisel?guid=6d70c234-3221-4fb9-b924-c0bb9d92c7fd

3.5 Církve v ČR

ČR patří mezi zemi s nejmenším počtem věřících na světě (viz obrázek č. 16).

Obrázek 17 Statistika věřících v Evropě

<http://www.novarepublika.cz/2017/08/dobra-zprava-o-ceske-republice-nebo.html>

⁹ Arabské číslice. Wikiwand. 2018

Otázkou je, proč je v ČR tak málo věřících? Můžeme to připisovat historickým událostem. Zejména v době pobělohorské po roce 1620, kdy proběhla na popud Habsburků rekatolizace. Nejvíce však českým národem otrásl komunismus. V této době bylo zakázáno vstupovat do náboženských stran.

Pokud rodina vstoupila do náboženské instituce, hrozily jí sankce, odebrání půdy a děti nemusely třeba vůbec pokračovat ve studiu. (Tuto skutečnost mi potvrdil i Tomáš R., který byl proti komunismu. Jeho silně věřící rodina byla perzekuována v této době).

Pro další znázornění máme další graf, který vypovídá o největším počtu nevěřících v uplynulých letech.

Obrázek 18 Procenta věřících v ČR

https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEnstv%C3%AD_v_%C4%8Cesku

S přibývajícími lety se tento počet nevěřících zvyšuje. V roce 1950 byla většina populace římskokatolického vyznání a malá část populace nevěřících. Rok 1991 a 2001 zaznamenal vysoký přírůstek nevěřících. Nejrozšířenější církev v ČR je křesťanství – konkrétně římskokatolická církev. Samozřejmě, že v ČR najdeme muslimy, buddhisty, ale i zastánce hnutí Hare Krišna.

4 Rozdíly mezi českou a arabskou kulturou

V české a arabské kultuře máme velké množství rozdílů, se kterými se seznámíme. V práci se zaměříme pouze na odlišnosti ze 4 oblastí vnější charakteristiky mluvčího, mezi něž patří vzhled, verbální komunikace, řeč těla a kulturní zvyklosti.

4.1 Vzhled

V této kapitole se seznámíme s oblečením arabské muslimské populace v různých zemích, neboť i ty se vzájemně mezi sebou liší, zvláště v oblékání. Uvádíme zde samozřejmě i oblečení české populace.

4.1.1 Zahalování arabských muslimských žen

Odkdy se ženy zahalují?

Přesněji by se to dalo říci mezi 12-15. rokem v době první menstruace. Z dívky se stává žena a tím pádem by se měla cudně zahalovat na veřejnosti.

Zahalování žen a veřejnosti má několik důvodů:

I) VÍRA

Konkrétně v SA byla povinnost při mém příjezdu do země před třemi lety nosit abaku. Jsou to zpravidla černé dlouhé šaty až na zem, protože i kotníky by měly být zahaleny. V posledním roce se země začíná otvírat západním vlivům z hlediska ekonomického, pracovního, náboženského, ale dokonce i kulturního. Podle následníka, korunního prince Muhammada bin Salmána, je nutná reformace v hodně směrech.

Saúdský korunní princ se nedávno vyjádřil takto:

„Women should decide what type of clothing she should wear as long as it is decent and respectful.

The laws are very clear and stipulated in the laws of sharia (Islamic law): that women wear decent, respectful clothing, like men.

This, however, does not particularly specify a black abaya or a black head cover. The decision is entirely left for women to decide what type of decent and respectful attire she chooses to wear.” (5)¹⁰

„Ženy by se samy měly rozhodnout, jaký druh oblečení by měly nosit, aby to bylo decentní a úctyhodné“.

Zákony jsou jasné a stanovené v islámském právu šaría. Podle něj ženy nosí decentní a úctyhodné oblečení jako muži. Pokud se však podíváme do Koránu, nenajdeme ani zmínku o tom, že by žena měla nosit i další šátek přes obličej (nikáb).

To mi ostatně potvrdil i v osobním rozhovoru prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.: „SA argumentuje tím, že je Svatá země a tudíž by se měly ženy zahalovat.“

„V Koránu se nedočteme nic o úplném zahalování. Je zde uvedena výzva prorokovým ženám zahalovat hrud’.“

Není specifikovaná zejména černá abaya nebo černý šátek na hlavě. Rozhodnutí je zcela necháno na ženách, jaký typ decentního a úctyhodného oděvu si vybere nosit.

Moje vlastní zkušenost

Když jsem před třemi lety přišla do SA, viděla jsem u místních žen převážně jen černé abaye a šátek na hlavě. Ten se nazývá hijab (což značí jakoukoli pokrývku). Saudské ženy mají zpravidla i nikab - další šátek přes obličej tak, že jsou jim nakonec vidět pouze oči. Více věřící ženy nosí i černé rukavice a občas i další šátek přes oči, aby nebyly vůbec poznat.

Některé ženy přestaly nosit nikab a některé dokonce i hijab. Najdeme i ženy v jiné barvě abay než černé. Záleží hodně na rodině, jak moc je věřící, a podle toho vychovává i své dcery.

---

¹⁰ Saudi crown prince says abaya not necessary. Reuters. Riyadh.2018

Co se píše v Koránu z hlediska zahalování?

Podíváme-li se na to z hlediska islámu, nalezneme v Koránu o zahalování následující doporučení (použila jsem české a anglické překlady Koránu):

„Tell the believing men to reduce of thier visions and guard their private parts. That is purer for them. Indeed Allah is aware of what they do.“(24:30) (6)¹¹

„Řekni věřícím, aby cudně klopili zrak a střežili svá pohlaví – a to je pro ně čistší, vždyť Bůh dobře je zpraven o všem, co konají.(24:30) (7)¹²

And tell the believing women to reduce (some) of their vision and guard their private parts and not expose their adornment except that wich (necessarily) appears thereof and to wrap (a portion of) their headcovers over their chests and not expose their adornment (beauty) except to their husbands, theri fathers, their husbands' fathers, their sons, their brothers' sons, their sisters' son, their women, that which their right hands possess (slaves), or those male attendants having no physical desire, or children who are not yet aware of the private aspects of women. And let them not stamp their feet to make known what they conceal of their adornment. And turn to Allah in repentance, all of You, O beliveres, that you might succeed. (24:31) (6)¹³

A řekni věřícím ženám, aby cudně klopily zrak a střežily svá pohlaví a nedávaly na odiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné. A necht' spustí závoje své na řadra svá. A necht' ukazují své ozdoby jedině svým manželům nebo otcům nebo tchánům nebo synům nebo synům svých manželů nebo bratřím nebo synům svých bratří či sester anebo jejich ženám anebo těm, jimž vládne jejich pravice, nebo služebníkům, kteří nemají chťiče, anebo chlapcům, kteří nemají pojem o nahotě žen. A necht' nedupou nohama, aby lidé postřehli ozdoby, které skrývají. A konejte všichni pokání před Bohem, ó věřící, snad budete blaženi! (24:31) (7)¹⁴

---

¹¹ The Qur'an. Riyadh Saheeh international. 2010. ISBN 978-603-90169-4-6.

¹² Korán. Praha. Československý spisovatel. 2012 ISBN 978-80-7459-080-1.

¹³ The Qur'an. Riyadh Saheeh international. 2010. ISBN 978-603-90169-4-6.

¹⁴ Korán. Praha. Československý spisovatel. 2012 ISBN 978-80-7459-080-1.

Z této sůry jasně vyplývá, že není nikde psáno, jakým způsobem se mají ženy zahalovat. Není předepsaná černá abaya nebo dokonce další šátek přes obličej.

Jak uvádí další publikace, je jasné, proč se z hlediska víry mají ženy zahalovat:

„Der islamische Schleier, ganz anderes als der Schleier in der christlichen Tradition, ist nicht das Zeichen der Unterwerfung unter den Mann. Der islamische Schleier ist ein Zeichen des Anstandes, mit dem Ziel, die Frauen zu behüten. Die islamische Philosophie ist: Es ist immer besser etwas verzubeugen, als es im Nachhinein zu bereuen.“
(8)¹⁵

Závoj (zahalení) v islámu, úplně jinak než v křesťanské tradici, není znak podřízení se muži. Závoj (zahalení) v islámu je znak cudnosti s cílem ženy střežit. Islámská filozofie říká: Je lepší něčemu předejít nežli později litovat.

Na základě tohoto textu bychom mohli říct, že zahalování žen je projevem cudnosti. Čím je žena cudnější a konzervativnější, tím je víc zahalená.

II) OCHRANA PŘED MUŽI

Nyní se dostáváme k dalšímu důvodu zahalování žen. Je to dost zvláštní, ale zřejmě teplem a asi velkou svázaností náboženskými pravidly jsou muži více sexuálně vzrušivější. Pro ženy je jednodušší se zahalit, aby nepoutaly mužskou pozornost a nestaly se terčem sexuálního obtěžování.

Moje vlastní zkušenost

Pokud jsem se rozhodla jít ven, tak jsem si dala nejen abayu, ale i hijab, aby mi zahalil i vlasy. Nikdo zezadu nepoznal, že nejsem místní. Vícekrát jsem se dostala do různých situací, které mi byly dost nepříjemné. Běžně se třeba stávalo, že jsem šla ven, auta zastavovala a troubila. Muži v nich mi nabízeli telefonní čísla. Pro někoho nového, kdo tyto situace nezná a je z toho překvapen, bych doporučila nereagovat. Jít si svojí cestou, ani na ně nepohlédnout. Pokud se na ně budete dívat, vyloží si to po svém a bude pokračovat v obtěžování. Pokud toho už je moc, je potřeba dotyčného okřiknout, ať si jde svojí

---

¹⁵ Dr. Azim Sherif Abdul. Die Frau im Islam. Ontario. 2010

cestou. Občas jsem použila i výroky směřující ke Koránu, že by se měl jít modlit a neobtěžovat ženy na ulici (když se to stalo v době modlitby). Po takovém výroku se omluví a zpravidla odjede. A vy máte pár minut oddechu na to, než se to začne opakovat znovu, ovšem s jiným mužem. Dokonce může nabízet telefonní číslo.

Musím se přiznat, že když jsem přišla do SA poprvé a nerozuměla jsem ničemu, ani gestům, tak jsem si naivně myslela, jak jsem pro ně všechny krásná a přitažlivá. Postupem času mi začalo docházet, že je úplně jedno, jestli tam stojí Aneta Zerzánková nebo jiná úplně zahalená žena. Pro ně je zkrátka a dobře naprosto každá žena přitažlivá. Na konci pobytu v SA jsem dospěla k názoru, že i zahalený velbloud do abaye by byl atraktivní.

III) KLIMA

Další důvod je z hlediska podnebí zcela logický. Je to také kvůli opravdu teplému počasí. V SA máte pouze dvě teploty, jak říkají místní: vedro a opravdu hodně vedro.

Moje vlastní zkušenost

Jednou jsem se šla projít a venku bylo 40°C. Dostala jsem tepelný šok. Stalo se mi to poprvé v životě. Nebyla jsem daleko od compoundu (u nás by se tento typ ubytování dal přirovnat k VŠ kolejím), ale nemohla jsem tam dojít. Slunce pálilo. Nedovedu si představit, že bych neměla abayu ani hijab. Sloužilo to v té chvíli jako ochrana. Vyhledala jsem stín a chvíli se vzpamatovala. Nakonec jsem došla k compoundu.

Jdeme-li v 36°C a v létě kolem 43°C, chrání nás hijab před úpalem a částečně tepelným šokem. Dlouhá abaya je také ochrana před slunečním spálením. Zpravidla je pod abayou normální oblečení - legíny, tričko. Ta teplota se dá zvládnout, ale není to nic jednoduchého. Člověk se potí při každém pohybu. Všeobecně je lepší si dát pod abayu kalhoty nebo legíny v případě, že se abaya vyhrne.

IV) FINANCE

„Důvodem, proč si zakrýt obličej je nedostatek peněz. Týká se to mnoha žen střední a nižší vrstvy, které nemají na to pravidelně chodit ke kadeřníkovi. Některé ženy

si myjí vlasy denně a jejich úprava je stojí dost času. Jenže např. v Egyptě nebo Palestině si umyje žena hlavu jen jednou za týden, za dva týdny, někdy jednou za měsíc.

Kromě toho šátek může zakrýt i mastné neumyté vlasy. Pod ním je nikdo neuvidí a žena se nemá za co stydět. I když nemá na kadeřníka, navenek aspoň vypadá jako ctnostná vyznavačka tohoto náboženství.“ (9)¹⁶

4.1.2 Oblečení arabských muslimských mužů

Arabského muže uvidíme zpravidla kráčet v tóbu a na hlavě bude mít kostkovaný šátek – šemag. Aby lépe držel, je na něm položen egal – kruhový pásek. Tóby i šemagy se od sebe mohou lišit barvou.

Obrázek 19   Šemag

<http://keywordsuggest.org/gallery/173636.html>

Každá národnost má jinou barvu šátků. Pod šemagem, aby nepadal z hlavy a mohl na ní lépe držet, bývá zpravidla ještě bílá čepice – kefija. Tyto pokrývky hlavy se hodí pro opravdu teplé počasí a život na poušti. Šemag chrání hlavu před sluncem nebo pískem, v případě potřeby se jím může zakrýt polovina obličeje.

---

¹⁶ KHIDAYER, Emíre. Život po arabsku. Praha. Mladá fronta. 2012. ISBN 978-802-0427-861

Muži se v tóbu tolik nepotí a nehrozí jim spáleniny od slunce.

Obrázek 20   **Kefija**

<https://cz.pinterest.com/pin/34297732784>

Dříve nebylo dovoleno ani mužům chodit na veřejnosti v šortkách či v krátkém rukávu, aby ani oni nedávali svá těla na odiv. Příslušný orgán mravnostní policie upozorňoval každého, kdo překročil hranice slušnosti a decentnosti. Postupem času se pravidla uvolnila a muži mohou na veřejnosti nosit šortky a tričko s krátkým rukávem.

Obrázek 21   **Rozdělení mužského oděvu**

<https://www.iqrasense.com/islamic-clothing/islamic-clothing-for-men-dress-code.html>

Obrázek 22   **Mužský a ženský oděv**

4.1.3 Oblečení české populace

Obrázek 23   **Oblečení české ženy**

41

Mužské oblečení do práce, školy či na ven.

Obrázek 24   **Mužský oděv**

<https://www.moda.cz/a/chceme-opravdove-muze---ne-napodobeniny-slavnych--17172>

Červené dámské šaty můžou být na schůzku, do práce nebo při jiných příležitostech.

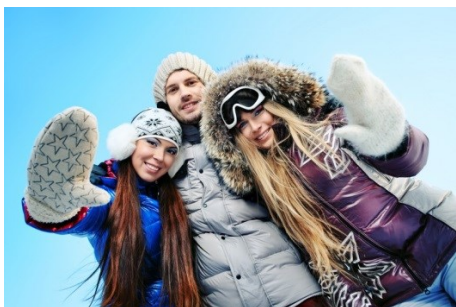
Obrázek 25   **Dámské šaty**

<https://www.amodio.cz/produkt/elegantni-pouzdrove-saty-ke-kolenum-z-pevneho-materialu-cervene/>

Teplé bundy, rukavice a čepice jsou typické dámské i pánské zimní oděvy.

Obrázek 26   **Zimní oděv**

<https://zdravakrasna.cz/kolekce-damskych-zimnich-bund-hannah-20122013/>

4.2 Zásadní rozdíly ve vzhledu

Všichni Arabové nejsou muslimové. To znamená, že v některých arabských zemích je i jiné náboženství než islám. Tato skutečnost ovlivňuje i oblékání v dané zemi.

Budeme-li však mluvit o arabských muslimech, jejich odívání se liší v každé zemi. Detailnější popis arabských muslimek je výše v kapitole

Najdeme však výjimky, které potvrzují pravidlo např. v Libanonu večer v klubech.

Obrázek 27 Žena z Libanonu

<https://www.beirut.com/l/42136>

Obrázek 28 Ženy v Libanonu při večerní zábavě

<https://www.youtube.com/watch?v=OV-RfdIMW28>

Česká žena křesťanského vyznání si na sebe nevezme abayu ani hijab. Nepatří to do oblečení, které by bylo akceptováno naší kulturou. Pokud se však vrátíme do historie, tak se ženy křesťanského vyznání i v ČR se dříve zahalovaly. Povinnost to byla zvláště pro vdané ženy. (V některých oblastech na Slovensku se ženy zahalují dodnes).

Obrázek 29 Žena křesťanského vyznání

<https://ahlulbayt.tv/blog/im-a-non-muslim-and-i-wear-hijab/>

Moje vlastní zkušenost

Přítel mě vzal do klubu zvaného ONE v Bejrútu. Bylo to v zimě minulého roku. Divila jsem se tomu, jak se lidi baví: Ženy i muslimky byly oblečeny jako v ČR, dokonce bych řekla, že odvážněji. Já na sobě neměla žádnou abayu ani na druhé straně krátké šaty (na fotografii).

Obrázek 30 The ONE club Beirut

Vlastní fotografie

Co se píše o zahalování křesťanů v Bibli:

„Rád bych, abyste si uvědomili, že hlavou každého muže je Kristus, hlavou ženy muž a hlavou Krista je Bůh. Každý muž, který se modlí nebo prorocky mluví s pokrytou hlavou, zneuctívá toho, kdo je mu hlavou, a každá žena, která se modlí nebo prorocky mluví s nezahalenou hlavou, zneuctívá toho, kdo je jí hlavou; je to jedno a totéž, jako kdyby byla ostříhaná. Jestliže si žena nezahaluje hlavu, ať se už také ostříhá. Je-li však pro ženu potupné dát se ostříhat nebo oholit, ať se zahaluje. Muž si nemá zahalovat hlavu, protože je obrazem a odleskem slávy Boží, kdežto žena je odleskem slávy mužovy. Vždyť muž není z ženy, nýbrž žena z muže. Muž přece nebyl stvořen pro ženu, ale žena pro muže. Proto má žena mít na hlavě znamení moci kvůli andělům. V Kristu ovšem není žena bez muže ani muž bez ženy, vždyť jako je žena z muže, tak i muž skrze ženu – všechno pak je z Boha. Posuďte to sami: Sluší se, aby se žena k Bohu modlila s nezahalenou hlavou? Cožpak vás sama příroda neučí, že pro muže jsou dlouhé vlasy hanbou, kdežto pro ženu ctí? Vlasy jsou jí totiž dány jako závoj.“ (10)¹⁷

Můžeme usoudit, že žena se má podle křesťanství zahalovat, protože je podřízena muži. V některých křesťanských církvích se ženy zahalují doted' (zpravidla jen šátek přes hlavu).

Při ortodoxní mši se ženy zahalují šátkem. V ČR se ale česká žena křesťanského vyznání dnes již nezahaluje, pokud není řádová sestra.

Obrázek 31   Řádové sestry

<http://zena-in.cz/clanek/sestra-anna-jsem-manzelkou-kristovou-a-tak-to-necham>

---

¹⁷ Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona. 1. List Korintským. 11,3-15. Praha. 2006. ISBN 80-858-1042-5.

V SA ženy nosí převážně abayu, hijab a nikab. I když se pravidla uvolnila, bude dlouho trvat, než si společnost zvykne na ženy bez abaye.

4.3 Verbální komunikace

Uvádíme zde hlavní rozdíly v základních nástrojích verbální komunikace. Těmi jsou pozdrav, oslovení, výraz díky a prosby. Ne na všechna, i když běžně používaná slovíčka, můžeme najít v českém jazyce vhodné ekvivalenty a naopak. I když přeložíme arabský výraz do českého jazyka a naopak, vzniká zde nedorozumění na obou stranách. Některé výrazy daná kultura neřeší a nemusíme najít ani vhodný překlad do cizího jazyka. Ve verbálním projevu obou kultur se odráží to, jak společnost přistupuje k životu, práci, bohu, zodpovědnosti...A v neposlední řadě i morální nastavení každého jedince.

4.3.1 Verbální komunikace v arabském světě

Pozdravy

V SA se obvykle zdraví větou „Assalam alejkum“, což značí něco jako pozdrav pán Bůh. Zpravidla se k tomu přidá slovo „Kefalik?“ / „Jak se máš?“. Jedná se o druhou část pozdravu, na kterou neodpovídáme „**Alejkum salam**“. Tuto větu odpovídáme zpravidla, když nás někdo pozdraví „Assalam alejkum“. Jedná se o zdvořilostní frázi, která se zpravidla použije při příchodu do restaurace, obchodu či do institucí, kde nikoho neznáme. Popřípadě pozdravíme takto nadřízené v práci. Tento pozdrav je údajně přejat z Koránu. Více se takto zdraví v SA, protože tato země je více nábožensky konzervativní. V Libanonu se takto zdraví muslimové nebo se užívá obvykle „Marhaba“, což může značit „ahoj“ i „dobrý den“. V SA zdravíme „Marhaba“ obvykle někoho, koho známe důvěrně a je mezi námi menší věkový rozdíl.

Moje vlastní zkušenost

Dlouho jsem si nemohla zvyknout na frázi jak v angličtině: „Hello, how are you?“, tak v arabštině: „Assalam alejkum.“ / „Marhaba, kefalik?“ které znamenají: „Ahoj/dobrý den, jak se máš?“ V arabštině se obvykle fráze „jak se máš“ přidává k pozdravu. Ve skutečnosti je dost velký paradox, že na to nikdo neočekává odpověď.

V Česku se pokaždé požaduje odpověď. Rozhovor začne slovy: „Ahoj, jak se máš?“ a já na to odpovím zpravidla: „Ale, jde to, mám se jakž takž, dobře. Ted' dělám to a to.... A co ty?“ Arabové zpravidla žádnou odpověď nečekají. Zprvu jsem zažívala neustálé opakující se šoky, když jsem na tuto větu v SA odpověděla a nikdo mě vlastně neposlouchal. Nikoho to nezajímalo. Připadala jsem si zmateně a snad i uraženě.

Saúdové na „kefalik?“ neboli „jak se máš?“ odpovídají „Hamdulilah“. Tato fráze se užívá úplně všude, když se nám něco povede nebo když máme štěstí, řekneme „Hamduliah“. Do češtiny bychom to přeložili jako „zaplat' pán Bůh“. Tuto odpověď zpravidla všichni od nás čekají.

V Libanonu jsem odpovídala obvykle: „Ana mniha.“ – „Mám se fajn.“ a přítelova matka obvykle dodala: „Taib.“, což značí: „Dobře“.

Arabské pozdravy jsou velice dlouhé. I když na vaši otázku nikdo neočekává hlubší odpověď, je zde několik frází, které se pořád opakují. Než se všechny zdvořilostní fráze vyjmenují, zabere to přinejmenším minutu. U nás bychom to mohli označit jako zdvořilý začátek rozhovoru.

„Masallama“

Zpravidla se přeloží jako „nashledanou“. Nejen v české, ale i arabské kultuře se dbá na pozdrav na začátku a na konci. „Masalama“ používáte obvykle všude jako při běžné české komunikaci.

Oslovení

První, co uslyšíte říkat v SA na ulici: „**Habibi**“/„**Habibti**.“

Moje vlastní zkušenost

Po příjezdu do SA jsem nevěděla, co to znamená (i když je to velice známé slovo). Naštěstí mi to jedna moje kolegyně přeložila jako „zlatíčko, miláčku“. Nechápala jsem, jak je možné, že mě někdo oslovuje na ulici nebo v obchodě „miláčku“. Pamatuji si, jak jsem se na začátku vztekala, co si to ke mně dovoluují. Proč mě tak oslovují? Nejsem

žádný jejich „Habibi“miláček“... Postupem času jsem zjistila, že si tak říkají všichni mezi sebou. Trvalo mi chvíli, než jsem to pochopila. Význam jsem chápala, ale nevěděla jsem, v jaké souvislosti se užívá. Ze začátku jsem zčervenala a myslela si, že jsem pro toho člověka (obvykle muže) nějakým způsobem výjimečná. Mužské chování k tomu velice nahrávalo, protože se mi díval dlouze do očí a flirtoval se mnou.

Byla jsem svědkem toho, jak se dva muži hádali a argumentovali spolu. Byla jsem v práci jako letuška a pasažér nedostal místo v bussines class a náš pozemní personál mu to vysvětloval. Muž se rozčiloval, ale oslovoval kolegu „habibi“. I mně se kolikrát v SA nebo jiné arabské zemi stalo, že mě někdo oslovil „habibi nebo habibti, i když mi nadával. Speciálně v práci. Měla jsem konflikt na palubě a než mi to kolegyně z Egypta (ale i jiné národnosti, která se mnou pracovala) řekla anglicky, tak mě oslovila nejdřív „habibi“. Možná bych to trochu přirovnala k významu slova v češtině: „Má drahá milovaná.“

„Habibi je obvykle zdvořilostní oslovení. Pokud oslovujeme muže, říkáme mu „habibi“, pokud ženu „habibti“. A to vždycky, i v hádce. Arabové zpravidla než užijí sprostá slova, partnera v rozhovoru zdvořile osloví.

Málokdo z Evropanů používá oslovení „habibi“, je to pro ně familiární. Překračuje to určitou úroveň odstupu. Oni si to tak nevysvětlují. Následuje rozdíl při oslovení ženy muže „habibi“ nebo zda muž osloví ženu. Pokud muž takto osloví muže, tak je to v pořádku. Samozřejmě, že můžete slyšet „habibi“ i od ženy k muži.

„Mohammed“

Mohamed je známé jméno proroka Mohammeda, avšak v arabském světě se užívá jako oslovení pro někoho, koho neznáme. Jiný kraj, jiný mrav. Může se nám stát, že přijdeme do obchodu a oslovíme prodavače jménem proroka Mohameda. Nikdo se tomu nijak nediví. Pro Evropany a Evropanky je to opravdu zvláštnost, aby nás jako ženy v letadle coby v práci letušky oslovovali jménem proroka Mohameda. V češtině by se to dalo přirovnat: „Hej, ty Janku (Kubo / Máchale)“.

Moje vlastní zkušenost

Podobná situace se mi stala několikrát. Stála jsem naličená, v uniformě a prodávala vodu z kárty. Jedna žena se ke mně nahnula a zeptala se mě v arabštině: „Ya Mohamed, kam moja?“ / „Mohamede, kolik stojí voda?“ Naštvalo mě to, dokonce jsem zrudla. Ukázala jsem jí jmenovku a řekla, že se jmenuji Aneta (v arabštině), že nejsem Mohamed. Kupodivu jsem i žena! Bohužel, dotyčná to naprosto nepochopila. Zaraženě na mě koukala. Mně došlo, že s tím asi nic nesvedu a budu si muset zvyknout na to, že někteří naši pasažéři neumí ani číst a jména absolutně neřeší. Pro ni jsem byla „Mohammed“. Potom jsem jí odpověděla, kolik stojí voda.

Výraz díků a prosby

„Shokran“

Moje vlastní zkušenost

Stála jsem u pokladny a čekala, až na mě přijde řada. Přede mnou byla kompletně zahalená žena asi tak s ročním dítětem. Snažila se vybalit věci na pokladní pás, ale měla jich dost a nevěděla, co dělat dřív. Jestli vybalovat nákup nebo držet dítě. Tak jsem k ní přišla a začala jí s tím pomáhat. Trochu váhala. Oči se jí usmály a zvlnily se jí vrásky pod očima (tak jsem vždy rozeznala, že se zahalené ženy usmívaly). Řekla mi „šukran“. Znělo mi to v hlavě a přemýšlela jsem chvíli nad tím, co mi to asi tak mohla říct. Co by to mohlo znamenat? Naštěstí jsem se dopátrala k tomu, že to znamená „děkuji“.

Slovo shokran užijeme naprosto stejně jako v češtině. Jen s tím rozdílem, že v arabské kultuře se tak moc neděkuje jako v české. Pokud něco od někoho dostaneme v ČR či pro nás někdo něco udělá, je slušnost poděkovat, poprosit. V arabštině se může stát, že se ani to děkuji občas neřekne. Vše je bráno automaticky.

„Leusamacht / Leusamachtí“

Vyjadřuje prosbu. Obvykle pokud o něco prosíme nebo chceme, použijeme tuto frázi, např: „Leusamachtí kam sa’ah?“ / „Prosím Vás (oslovení v tomto případě pro ženu),

kolik je hodin?“ Prosba je také zahrnuta do méně potřebných slov. Záleží na tom, s kým jednáme. Užívá se v arabštině, ale může se nám stát, že po nás někdo něco chce a nevyšloví toto kouzelné slovíčko.

Moje vlastní zkušenost

Velice často po mně pasažéři něco chtěli v letadle a neřekli mi ani „prosím vás“. Hojně začínali větou: „I want./Ana wahda/Chci“. Nebo rovnou řekli: „Fen hammam?“/„Kde jsou toalety?“. Bohužel jsem musela dát profesionalitu stranou a odpovídat jim na jejich úrovni a neřešit to po osobní stránce, protože to byla kulturní záležitost.

Další druhy slov v komunikaci

„Mashallah“

Skládá se ze slova „Mash‘Allah“. V arabštině to znamená něco ve smyslu „proboha“ nebo „z boží vůle“ či „žehnej pán Bůh“. Obvykle tuto frázi použijete, když se něčemu divíte, ať už v záporném, nebo pozitivním naladění. Můžete tím vyjádřit i údiv nebo pochvalu.

Moje vlastní zkušenost

Vícekrát se mi jako cizince stalo, že jsem šla po nákupním centru (samozřejmě v abáji) a občas i se zahalenou hlavou a místní muži na mě začali volat: „Mashallah!“ Muži se otáčeli, protože jsem byla cizinka s bílou pletí. Vyjadřovali nad tím údiv v pozitivním smyslu.

Český kapitán, který s námi pracoval v SA, si dělal legraci, že pokud se mu narodí další dvě dcery jako dvojčata, tak je pojmenuje Mashallah a Hamdullilah (Mášalla/Hamdulila).

„Inshallah“

Slovo „Inshallah“ uslyšíme úplně všude a při každé příležitosti. Přeložili bychom to jako „dá-li Bůh“. V SA se můžeme domnívat, že je to dáno islámem a určitým konzervatismem dané země, proto se vše vztahuje na „Inshallah!“/„Dá-li pán Bůh“. Po-

kud chceme něco dělat, řekneme větu ve smyslu: „Dá-li pán Bůh, poletíme do Gizánu.“ Uslyšíme použití tohoto slova nejen v arabské, ale i anglické větě. Také se s ním setkáme, když se s námi někdo loučí nebo když nás seznamuje s letem. „See You tommorow, inshallah“/„Uvidíme se zítra, dá-li pán Bůh“.

Moje vlastní zkušenost

Zmátlo mě to a rozčilovalo, když mi při každé větě všichni říkali „inshallah“. Chápala jsem to jako zápor. Časem jsem se naučila rozlišovat, jak je to míněno. Označila bych to jako takový dodatek k větě. Popřípadě to můžete použít, když si nejsme jisti, jak některé věci dopadnou, jestli se to podaří nebo nepodaří.

Asi nejhorší let jsem měla téměř po dvou letech. Spojilo se více faktorů dohromady: nespala jsem asi 30 hodin a šla operovat let; měli jsme turbulence a z ničeho nic jsme klesali velice rychle dolů; kapitána jsem viděla po dlouhé době a usoudila jsem, že má nějaké rodinné problémy (hodně zhubl a nebavil se s námi). Opravdu jsem se hodně bála, i když jsem tam byla s nejlepší kamarádkou. A že by se stalo něco s letadlem, byla mála pravděpodobnost. Klesali jsme níž a níž a mě ovládla panika. I pasažéři zmlkli. Snažila jsem se být v klidu, jak nejvíce to šlo. Poté, co se situace zklidnila, tak za námi přišel saúdský kolega. Říkala jsem mu, že jsem se moc bála. On mi s úsměvem opáčil: „Inshallah Allah would take care of us“/„Dá-li pán Bůh, Alláh by se o nás postaral“. Zalapala jsem po dechu. Opravdu jsem to v této situaci slyšet nepotřebovala.

Můžeme se domnívat, že se jedná o velmi nízkou míru zodpovědnosti za vlastní život. Podepisuje se to na skutečnosti, že nemají strach ze smrti. Řídí nezodpovědně a celkově dost riskují. Mohli bychom je označit za lehkovážné. Figuruje zde i snížená míra intelektu a celkového uvědomění následků a činů. Nepřemýšlí nad tím, co by se mohlo stát. Neumí předvídat situace, nejsou ani zvyklí přemýšlet kriticky nad situací nebo problémem.

V podstatě se to zdá jako velice jednoduchý život. O tom, zda se něco povede nebo nepovede, rozhoduje Bůh. Podle některých místních obyvatel je vše na pánu Bohu, odmítají připustit, že má člověk i jiné schopnosti nebo možnosti (intelekt, morálka, ambice...), aby danou situaci změnili. Můžeme věřit v Boha, obracet se k němu denně

v modlitbách, neznamená to však, že nás to nebude stát žádné úsilí. Chceme-li něco získat, musíme využít všechny možnosti a schopnosti k dosažení dané skutečnosti. Modlitba slouží jako prostředek upevňování lásky k Bohu. Zároveň se ale můžeme přiklánět i k faktu, že nejvíce zásadní změny, události, nehody... jsou na vůli něčeho mnohem vyššího, než je morálka, ambice, intelekt...

„Khalas (chalias)“

Když něco skončíme nebo doděláme, zkrátka je hotovo. Řekneme „khalas“. Může to značit i „dost už“ nebo „přestaň“. Uslyšíme to téměř všude a při každé příležitosti.

Moje vlastní zkušenost

Neodnaučila jsem se ho úplně říkat. Někdy mám problém s tím, že přijdu do české společnosti, nechci něco a místo „děkuji, mám dost“ řeknu „khalas“. Používali jsme ho jak v arabské konverzaci, tak v české i anglické s kolegyněmi. Je to velice vtíravé a nakažlivé slovo.

„Yallah“

Spěcháme-li, užíváme hojně „yallah“. Vyjadřuje něco ve smyslu „dělej, honem, jdi“. Můžeme se s tím setkat i ve smyslu, když nám někdo řekne, že už „jde“, použije „yalla“, popřípadě jej pobízíme, aby šel.

„Schwaya“

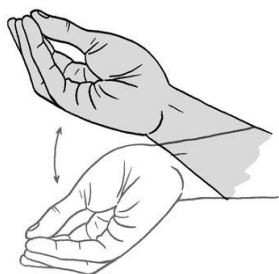
V arabské společnosti; muslimské i křesťanské; nelze nic bez slova schwaya. Značí to „zpomal“ nebo „pomalu“. Když někdo vysloví slovo schwaya, obvykle k tomu dodá gesto spojených prstů dohromady na jedné ruce. V tomto případě to znamená i „počkej“, „vydrž“/„dej mi čas“.

Moje vlastní zkušenost

Mně osobně schwaya vadilo, protože v arabské kultuře je na vše dost času. Průměrný Evropan je na začátku pobytu v této zemi z jejich zpomalenosti na prášky. Speciálně v práci, když jde o boardování pasažérů, kteří si mysleli, že na to máme celý den. Já jim na to vždy odpovídala v arabštině, že nemáme čas, ať si pospíší („Leusamacht/i, Ana mafee wakht, sura! “).

POZOR: nedoporučuji používat v evropských zemích, zejména v Itálii (posíláme tím někoho do určitých míst – vulgární gesto).

Obrázek 32   Gesto schwaya

<http://identity-mag.com/top-egyptian-hand-gestures/>

4.3.2 Verbální komunikace v českém světě

Pozdravy

„Ahoj, Dobrý den“

V ČR se zpravidla vyká téměř všude. V tom je česká kultura velmi specifická. „Dobrý den“ znamená pozdrav, ať už přijdeme kamkoliv. Nelze někam přijít, když někoho neznáme a říct mu „Ahoj“ či mu začít hned tykat.

Některé jazyky jako např. angličtina nemají vykání. V němčině existuje tykání i vykání, ale stane se, že běžně použijete tykání. V arabštině je to samé. Vykání na znamení úcty a odstupu se téměř nepoužívá. Už v tomto je nám kultura vzdálená, protože nevyjadřuje žádný osobní odstup nebo podle jazyka žádnou úctu.

Pokud začínám rozhovor s někým, přidám i další zdvořilostní obrat: „Jak se máš/máte?“ V Česku čekáme odpověď a aktivně se zajímáme o daného člověka. Znamená to, že mu necháme i prostor pro mluvení.

„Na shledanou, čau, měj se.“

Použijeme všude, když odcházíme. Pokud někoho neznáme nebo mu vykáme, použijeme: „Na shledanou.“ Pokud tykáme (např. příbuzným, přátelům...), řekneme: „Čau.“ Můžeme dodat i: „Měj se.“ Druhé osobě přejeme pěkný čas.

Oslovení

Není ve zvyku, aby se Češi oslovovali na setkání „miláčku“ nebo „zlatíčko“, zvláště pokud někoho neznáme.

Arabská kultura je plná emocí a řeknou, co si právě teď myslí, jak to cítí. Co bude zítra, je ve hvězdách. Češi myslí dopředu. Prožívají svět jinak, proto na rozdíl od Arabů neoslovují nikoho hned při setkání „zlatíčko“ a „miláčku“. Necháávají si to pro ty nejbližší. Řeknou to, až když to opravdu cítí a ne jako nějakou frázi. V Česku je to i svým způsobem dosti zavazující, abychom někomu vyznávali lásku po krátké době či ho něžně oslovovali. S danými slovy se nežertuje a myslí se vážně.

Výraz díků a prosby

„Děkuji“

Používáme úplně všude zejména, když po někom něco chceme a on to udělá. Všeobecně platí, že čím víc je člověk pokorný, prosí a děkuje, tím víc dostane. Je tedy normální poděkovat naprosto za vše i za věci, co se nám nelíbí.

„Prosím“

Pokud o něco žádáme, používáme vždy a všude. V české kultuře se bez slovíček „děkuji“ a „prosím“ neobejdeme.

Další druhy

„Co je?“

Pokud jsme zamyšlení nebo nás někdo volá, zpravidla vyslovíme tuto frázi. Ptáme se, co se stalo nebo co se po nás chce.

„Jo“

Znamená české „ano“. Je to sice nespisovný výraz, ale obyvatelé ČR ho užívají více než klasické ano. Mnohdy se může stát, když se učíme cizí jazyk, že tam „jo“ přidáme místo anglického „yes“.

4.4 Shrnutí nejdůležitějších rozdílů:

V české kultuře se za všechno prosí a děkuje. Nelze někam přijít, nepozdravit, nepoděkovat, nepoprosit. Pokud bychom přišli do restaurace a začali číšníkovi tykat (neznáme-li ho) a nepoužili ani jedno z výše uvedených slov, tak bychom na to mohli být v taktním případě upozorněni, v horším bychom to mohli pocítit i fyzicky.

U Arabů je normální, že je vše samozřejmostí, není potřeba za nic děkovat ani o něco prosit. Mluvíme-li o verbální komunikaci, je nutné chápat tyto rozdíly. Nebudeme generalizovat všechny země, ale obecně platí, že pokud si v arabském světě nezískáme přirozeně úctu a respekt, dají nám to dvojnásobně najevo než v ČR. Pokud na někoho křičíme nebo si asertivně vymezujeme hranice, je to znak moci a síly.

Moje vlastní zkušenost

*Moje pracovní začátky byly velice krušné. Měla jsem ze začátku problém na-
prsto se vším, co se týkalo práce. Kolegové i pasažéři mi to dávali dost znát (naštěstí ne
všichni). Se všemi jsem chtěla vyjít, všem jsem se chtěla zavděčit, být na všechny milá,
dělat práci za ostatní a strhat se... Jednoho dne jsem se probrala a řekla si, že to takhle
dál nejde. Za chvíli by na mě totiž „štípali všichni dříví“, což už se téměř stalo. Za velice
krátkou dobu jsem se proměnila v úplněj opak. Nenechala jsem si líbit nic (kromě práce,
to jsem dělala občas i za ostatní, protože mi to nedalo). S pasažéry jsem se pohádala a*

s kolegy taky, pokud překročili určitou hranici. Avšak občas se i stalo, že překročili hranici, ale já s tím nemohla dělat nic. V každém případě jsem se naučila chápat pravidla v arabské společnosti.

Ráda bych ale napsala své vnímání arabského světa. Velice často jsem měla vztek na některé místní ženy, které mi dávaly najevo, že jsou něco víc než já. Jistou dobu jsem to brala velmi osobně. Nerozuměla jsem tomu, že ony, které pořádně nic neuměly a nedokázaly, se budou povyšovat nade mnou nebo nad ostatními kolegyněmi, ať z hlediska barvy pleti nebo národnosti. Žádná z nich nevěděla, co vše jsme musely dokázat, abychom se do KSA dostaly. Mnoho kolegyň bylo vystudovaných, některé mluvily plynule 5 i 6 jazyky. Možná bych to mohla nazvat naivitou nebo neznalostí, hloupostí či omezeností. Ony byly pravděpodobně vychovávány, že můžou vše a jsou dokonalé. Česká výchova je více o srážení než podporování. Obvykle vám budou všichni říkat, jak vše, co děláte, je špatně. Rodiče to jinak neumí. Myslí si, že dělají to nejlepší, abychom se vyvarovali chyb. Na druhé straně stojí liberální výchova, kde je vše dovoleno, nejsou hranice. Nevím, co je správně.

4.5 Řeč těla

Zde uvedeme charakteristická gesta pro obě kultury. Ze srovnání vyplne, že pro totéž gesto může mít každá kultura jiný výklad.

4.5.1 Řeč těla v arabském světě

Moje vlastní zkušenost

Když jsem byla poprvé na Al-Baladu (trh, vykřikovali různé věci. Myslela jsem si, že na mě křičí. Postupem času jsem začala trochu rozumět arabštině a navštívila trh víckrát. Zjistila jsem, že trhovci jen lákali lidi do svého obchodu se slibem výrazné slevy.

„Pro arabskou neverbální komunikaci jsou typické následující znaky:

- vysoká míra kontaktnosti,

- malé proxemické zóny, což znamená, že Arabové udržují menší vzdálenost těla od druhých,
- velmi významnou roli hraje oční kontakt, kdy pohled do očí bývá značně delší než v západních zemích,
- odlišná pravidla neverbálního chování při kontaktu mužů se ženami: nedochází k fyzickému kontaktu, pohled do očí je kratší či žádný, osobní vzdálenost je větší,
- vyhýbání se používání levé ruky, zejména u starší generace,
- z pohledu jiných kultur teatrálnost, přehánění v komunikaci, což má zaručovat, že sdělení bude bráno vážně.

Pro Evropana by mohl znamenat hlasitý hovor s přehnanou gestikulací jako hádka. Pro ně je to jejich běžný způsob komunikace.

Kromě těchto obecných znaků se v arabské neverbální komunikaci projevují další specifika. Již samotné **přivítání** je odlišné od euroamerických zvyklostí. Při **podání ruky** je stisk delší, zejména v Saúdské Arábii. Pokud je navázáno přátelství, pak při rozloučení bude stisk ruky ještě delší než při přivítání. Stisk může trvat i několik minut. V arabských zemích je dále zvykem se na **uvítanou políbit**, (pokud se setkají přátelé stejného pohlaví (i dva muži nebo dvě ženy)). Blízci přátelé se líbají na tváře či ústa. Naopak pokud se vítají lidé opačného pohlaví, k polibku na tvář dochází jen mezi velmi blízkými přáteli či rodinnými příslušníky.

Odlišná jsou také některá **gesta**. Např. **mnutí ucha** bývá chápáno jako výstraha, zejména směrem k dítěti. **Zatáhnutí za spodní víčko** znamená pochyby. **Palec s ukazovákem přiložené k nosním dírkám** vyjadřuje „jdi k čertu“ apod.

Arabové obecně **udržují jen velmi malý fyzický odstup** od druhých. To je typické zejména na veřejných místech. Není nic neobvyklého, že na ulici dojde k náhodnému fyzickému kontaktu s neznámou osobou, neboť je zde běžné různé tlačení a strkání. Pro Araby je ale veřejné místo skutečně veřejné, tedy nepatřící nikomu, a oni zde **neuznávají různé „zabírání místa“** tak, jak je zvykem v našich podmínkách. Ara-

bové totiž nedefinují sami sebe jako své tělo. Jejich „já“ je **hluboko uvnitř těla**. Dotyk cizího člověka pro ně neznamená narušení konceptu „já“.

Jak již bylo zmíněno výše, pro Araby je příznačný upřený **oční kontakt**. Pohled z očí do očí, který je přímý a souvislý, je v této kultuře známkou poctivosti a čestnosti. Při komunikaci je obvyklé, že posluchač i mluvčí udržují **stálý oční kontakt**. Naopak vyhýbání se pohledu je z arabské perspektivy neslušné. Klopení zraku je stejně jako v české kultuře považováno za znak submisivity. V arabských zemích se však očekává, že klopit zrak bude jen žena při hovoru s neznámým mužem.“ (11)¹⁸

V arabské kultuře obecně znamená prodloužený oční kontakt mezi mužem a ženou sexuální výzvu. Pokud se tedy stane, že se muž na ženu podívá a ona jeho pohled opětuje, tak po chvíli může očekávat výměnu telefonního čísla či pozvání na večeři...

Moje vlastní zkušenost

Když jsem byla v Libanonu, bylo naprosto běžné, že při vítání přítelovy maminky (i po probuzení s přáním dobrého rána) jsem jí dala polibek na levou a pravou tvář. Každá země má jiný počet polibků. V Libanonu se dávají 3 polibky každá na jednu tvář. V Saudské Arábii jeden polibek na jednu a tři na druhou. Mnohokrát jsem se spletla a asi i spletu. Naštěstí ke mně byli vždy všichni tolerantní.

V SA jsem se musela naučit dívat se skrze muže. Při každé příležitosti se mi stalo, že na mě muži hleděli. Nebylo by na tom nic špatného. Jsem cizinka a ke všemu atraktivní. Jenže v jejich pohledech bylo naprosto něco jiného. Nepřipadala jsem si jako žena, ale kus masa, na který si všichni brousí zuby. V jejich hladových pohledech se značila vysoká touha, která neměla nic společného se zalíbením. Místy z toho šel až strach. Vždy jsem se snažila takovým pohledům vyhnout, protože by z toho byly za chvíli problémy nebo bych se toho muže nemohla zbavit.

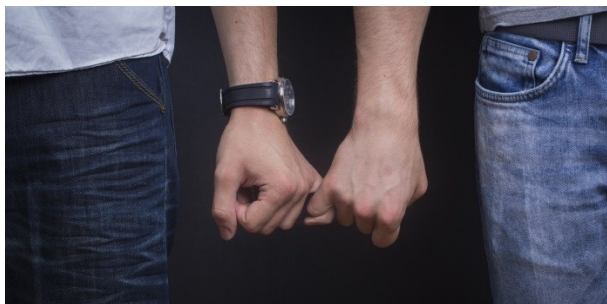
Zajímavostí je, že pokud muž ženu nezná, zpravidla ji nepodá ruku (ani žena muži) na seznámení. Ukloní se jí.

---

¹⁸ KIRCHOVÁ, Eva. Specifika arabské řeči těla anebo pozor nejen na levou ruku (online).

V dané kultuře je naprosto běžné, že se dva muži vodí za ruce. Je to důkaz přátelství a velkého kamarádství.

Obrázek 33 Tradiční vodění se za ruce

<https://www.limelightmagazine.com.au/features/soapbox-on-hand-holdin->

Moje vlastní zkušenost:

Přede mnou stáli dva mladí muži a vedli se za ruce. Kamaráda Waleeda jsem se zeptala, jestli mají tito muži v pořádku sexuální orientaci. Vysvětloval mi, že nejsou jinak orientovaní než je běžné, ale že je to důkaz kamarádství.

4.5.2 Řeč těla v české kultuře

Češi jsou mnohem méně kontaktní než Arabové. Udržují větší vzdálenosti při komunikaci. Málo se dotýkají druhých, pokud ho důvěrně neznají. Budeme-li se dotýkat důvěrněji někoho nebo u někoho dodržovat menší proxemické vzdálenosti, je to bráno jako obtěžování a narušování osobního prostoru.

Oční kontakt je mezi lidmi genderově vyvážený. Není zde očekáváno, aby žena cudně klopila zrak a vyhnula se tím nepříjemnostem. Není výjimkou, že si česká žena namlouvá muže právě očním kontaktem a nikdo ji nepovažuje za ženu lehčích mravů.

V komunikaci a gestikulaci se v dané kultuře nepřehání. Lidé spolu komunikují bez výrazných pohybů rukou a dalších částí těla.

Co se týká polibků na uvítanou, dává se jenom jeden a u lidí kteří, se důvěrně znají.

4.6 Zásadní rozdíly v české a arabské komunikaci

V ČR je běžné ženě, kterou neznáme potřást rukou. Není v tom bráno nic osobního ani sexuálního. Mluvíme-li o pozdravech, česká kultura na líbání při náhodném setkání není. Není to zvykem a ani se to od nikoho moc neočekává. Pokud člověka neznáme, podáme si pouze ruku. Jsme-li v partě více lidí, může být akceptovaný jeden polibek.

Arabská kultura akceptuje vodění se mužů za ruce ve společnosti. Česká vůbec. V západním světě vzniká domněnka, že muži jsou jinak sexuálně orientovaní. Naopak, v české kultuře je běžné, že se muž se ženou vodí za ruce. Arabská danou situaci tolik neakceptuje. Je známo, že muž se na veřejnosti nedotýká ženy. Jdou zpravidla jen vedle sebe.

Vlastní zkušenost

Donedávna byla v SA mravnostní policie – muttawa, která kontrolovala ženy, jestli jsou správně zahalené. Obvykle je doprovázela policie. V této zemi bylo ženám přísně zakázáno se kdekoli na veřejnosti stýkat s muži, pokud to nebyl její otec nebo bratr. To samé v restauraci. Byly a doted' jsou odděleny místnosti pro rodinnou sekci (family section) a mužskou sekci (single section). Pokud ženy šly do restaurace, pouze do rodinné sekce. Někdy se stalo, že muttawa náhodně kontrolovala restaurace. Pokud pár chytla a nebyli manželé, hrozilo jim vězení. Všechny cizinky jsme to samozřejmě nedodržovaly a neseseděly hodiny na ubytovně. Ale zbytečně jsme na sebe neupozorňovaly a chovaly se normálně.

Jednou jsem se dostala do problému, že mě s mladým místním mužem legitimovala police. Jelikož byl místní, tak nás z toho oba „vykecal“. Nevím, co by se stalo, kdyby nás odvezli na stanici. Mně to však nepoučilo a výlety jsem podnikala dál. Na ubytovně byla obrovská nuda, a pokud bych takto neriskovala, tak by velmi brzo hrozilo, že se psychicky zhroutím. Náš program byl totiž takový, že jsme buď spaly, nebo litaly (dost náročné povolání) a ve zbytku času nakupovaly nebo měly jiný druh zábavy. Stalo se to nezbytností, jinak by hrozil nervový kolaps a totální vyhoření.

Češi nemluví moc hlasitě a zpravidla se ani na veřejnosti moc nehádají. Arabové mluví velice hlasitě a dost gestikulují. Z toho vyplývá, že Evropan může danou komunikaci vnímat jako hádku.

4.7 Arabské kulturní zvyklosti

Arabské kulturní zvyklosti jsou jiné než v ČR. Uvedeme si zde ty základní, mezi které patří zasnuby, svatba a pohřeb.

4.7.1 Zasnuby

V Saudské Arábii v mnoha případech vybírá nastávajícího partnera rodina. Zpravidla je to matka, která hledá budoucí ženu pro svého syna. U zasnub se jedná o morální akt. Očekává se, že pokud to muž myslí vážně, ve vztahu pokročí zasnubami. Nejdříve se domluví obě rodiny v soukromí, jak budou zasnuby probíhat. Potom dochází k ceremoniím, kdy je obvykle povolána celá rodina z obou stran. Na zasnubách se vyměňují šperky ze zlata a říkají se sliby. Od zasnub do svatby může být delší doba – jeden nebo i dva roky. Pokud chtějí být snoubenci spolu, musí s nimi být zpravidla vždy dospělý muž, který se nemůže s danou ženou oženit.

Ale třeba v Libanonu nebo v Sýrii si muž vybírá svou partnerku pro život sám. U ženy platí to samé. Důležité je, že s výběrem partnerů souhlasí obě rodiny. Potom se mohou konat zasnuby.

Moje vlastní zkušenost

Účastnila jsem se zasnub sestry mého přítele v Libanonu. Při této příležitosti přišlo velmi mnoho hostů, a to celá rodina mého přítele z matčiny strany a od nastávajícího ženicha. Karina (sestra přítele) dostala plno šperků ze zlata od nastávajícího a také velkou kytici. Byla to velmi slavnostní událost. Téměř všechny ženy měly šaty a muži oblek (až na mě a Kamila, protože jsme se chystali do klubu). Seděla jsem vedle babičky, která v té době ještě žila, a jeho tety. Jelikož arabsky neumím, Kamil, můj přítel, občas odbíhal a snažil se mi něco překládat.

Karen a Ali dali v podstatě najevo před celou rodinou, že to myslí vážně a že chtějí ve vztahu pokračovat.

Obrázek 34   **Zásnuby**

Vlastní foto

4.7.2 Svatba v SA

Každý muslim má dovoleno mít naráz **4 manželky**. Dříve to bylo naprosto běžné, protože muži umírali ve válkách a ženy zůstávaly samy. Bylo povinností žijícího příbuzného nebožtíka se o jeho manželku postarat. Např. muž byl ve válce a ženu potřeboval, ale byla daleko. Sexuální styk byl (a stále je) před manželstvím zakázán, a proto se oženil s jinou ženou někde v bitvě a měl ji u sebe. Tak vzniká mnohoženství. V dnešní době si to tolik mužů nemůže dovolit, protože 4 manželky vyžadují řádné finanční zabezpečení. Muž musí být opravdu hodně bohatý. Podle práva musí mít všechny manželky stejné postavení, zabezpečení a výhody. Např. když koupí jedné auto, koupí i druhé, třetí a čtvrté.

V Egyptě je nepsaným pravidlem, že se muž může ženit, až když má práci, dům nebo byt, auto a je finančně zabezpečen. Z toho důvodu mnoho mužů zůstává svobodných, protože nemají dost finančních prostředků.

Vlastní zkušenost

Svatební obřad v SA

Téměř na samém začátku jsem dostala pozvání od mého saúdského kamaráda na svatbu. Nevěděla jsem, co si o tom mám myslet a jak se ve společnosti mám chovat.

Naivně jsem si představovala svatbu, tak jak ji všichni u nás známe. Muži a ženy slaví dohromady, vykládají se vtipy, alkohol teče proudem, občas se hrají i hry... Svatba byla naprosto v jiném stylu.

Od kamaráda jsem dostala pokyny, ať si vezmu nějaké delší šaty a baleríny nebo boty na podpatku. Bylo mi řečeno, že saúdské ženy budou hodně namalované, že takové kombinace barev a stínů dlouho neuvidím.

Obrázek 35   Šaty na svatbu

Vlastní foto

Dorazila jsem do Waleedova rodinného bytu, kde mě přivítala jeho sestra s manželem a dětmi. Nastalo tradiční přivítání, kdy se dávají vzdušné polibky. Jak jsem se již zmiňovala, na jednu stranu by měl být jeden polibek a potom 3 na další stranu. Musím konstatovat, že saúdské přivítání mi dělá dodnes problémy. Naštěstí na mě všichni berou ohledy, protože jsem cizinka a mají pro mě pochopení.

Waleed mě podrobně informoval, jak bude svatba probíhat. Celou dobu mi bude dělat společnost jeho sestra. Budu s jeho sestrou? ... říkala jsem si... A jak se domluvíme?

Vždyť neumí anglicky a já zase neumím arabsky... Ubezpečil mě, že vše dobře dopadne. Nemůže jít s námi, protože budeme v ženské části. A najednou to přišlo! „Jak v ženské části?“ ptám se ho. „Promiň, ale tady se svatby slaví odděleně: muži a ženy zvlášť.“ Odvětil. Po chvíli pokračoval, že ani alkohol se tam nepije. Ale bát se prý nemusím, bude tam dost jídla.

Ještě mě předtím požádal, abych si dala abayu i nikáb. Poprosila jsem jeho sestru, aby mi to správně uvázala. Pořád jsem se v tom ztrácela. Nikáb prý z toho důvodu, že tam bude hodně lidí z rodiny a nechce, aby mě viděli nezahalenou, že by to nedělalo dobrotu...

Obrázek 36   **Kompletně zahalená na svatbu**

Vlastní foto

Dorazili jsme před větší budovu, ze které byla slyšet dost hlasitá hudba v arabském stylu. Byla jsem kompletně zahalená. Vystoupili jsme. Auto pokračovalo dál ke dveřím ke vstupu do mužské části. U vchodu stály 2 policistky a vzaly nám abaye a měly jsme odevzdat i mobilní telefon - nařízení, aby nikdo nefotil ženy, které jsou odhalené.

*Byla škoda, že jsem tuto událost nemohla zdokumentovat, protože to stálo za po-
dívanou. Uvědomila jsem si, že je to poprvé, co vidím saúdské ženy naprosto odhalené.
Vypadaly všechny orientálně. Já tam nezapadla, ale dokud jsem nepromluvila, tak si mys-
lely, že jsem místní. I v SA se najdou takové výjimky jako já, že mají bílou pleť a modré
oči (slovanské typy). Když se mě někdo zeptal, kdo jsem, tak jsem musela říct, že můj
manžel pracuje s Waleedem, jenže je nemocný, tak ho zastupuji já. Jedné příbuzné, se to*

nezdálo. Waleed mě upozorňoval, že tam bude a domluví se s ní, protože učí angličtinu. Uměla dobře anglicky. Vše jsem jí rozuměla. Jen jako ženy jsme si moc nesedly.

Byla to taková zvláštní svatba. Dozvěděla jsem se, že nevěsta i ženich jsou z velmi bohatých rodin. Na svatbě bylo dohromady tak 300-400 lidí jen v ženské části. Ženský sál byl plný.

Zjistila jsem, že je naprosto normální, že na svatbě je takový počet. Jsou i rodiny, které zvou téměř každého a počet se může vyšplhat až na 1500 svatebčanů...

Obrázek 37 Mužské a ženské šaty na svatbu

Vlastní foto

Mluvíme-li o arabské svatbě, dbá se velmi na to, aby muslimky byly před svatbou pannami. V praxi to vypadá tak (mluvíme jen o určitém procentu), že pokud žena chce provozovat sexuální styk před svatbou a je z bohaté rodiny (převážně v Perském zálivu), nechá se operovat (našít si panenskou blánu) např. v Egyptě. Mluvíme-li o oblasti Mashreku, mravy jsou tam lehce uvolněnější. Neklade se takový důraz, aby žena byla do svatby panna. Vše je na jejím rozhodnutí.

Vlastní zkušenost

Většinou je sňatek předem domluvený. V arabské kultuře platí, že co řekne rodina, to je svaté. Nikdo se nemůže stavět na odpor. Měla jsem mnoho kolegyně českých, slovenských i jiných evropských národností, které se zamilovaly do Saúda. Chodily s ním

několik let. Najednou Saúd dostal nařízení od rodiny, že si musí vzít místní ženu. Jak rodiče nařídili, tak on udělal. Pár kolegyně jsem potkala na letu v době, kdy jejich milý měl v ten den svatbu s jinou ženou. Divím se, že se děvčata byla schopná dostavit do práce a nezhroutila se. Já osobně bych to psychicky nezvládla.

I profesor Kropáček potvrdil, že ženy arabského světa se chovají jinak ve společnosti, kde si mohou dovolit být uvolněné a bratr ani otec je nehlídají (pobyt v zahraničí, tajné večírky s muži). Čím více konzervativní prostředí mají, tím více u nich převládá snaha kompenzace do úplných extrémů, které by byly v ČR společensky naprosto nepřijatelné.

4.7.3 Jídlo a pití

Muslimové zpravidla nepijí alkohol a nejí vepřové maso. Proto se nejen na svatbě, ale všude jinde ničeho takového nenapijeme a žádné vepřové neochutnáme. Důvod je prostý. Vepř je považován i za nečisté zvíře, protože požírá vše včetně odpadků. Dříve ve starověku byl považován i za požírače mrtvol, protože byl zpravidla divoký. Vepř a pes mají stejnou úroveň.

4.7.4 Jídlo a pití během Ramadánu

Ramadán se označuje jako postní měsíc. Všichni muslimové se zpravidla postí od východu do západu. To znamená, že nepijí a nejí. První dva hlavní chody jsou označovány Sohor (ranní chod před východem slunce) a Iftar (po západu slunce). Všichni se postí, aby měli pochopení a soucítili s chudými. Znamená to, že od východu slunce do západu nepijí a nejedí. Dost riskantní, protože v SA je velice teplo a pokud nemáme přísun alespoň vody, hrozí přinejmenším velká bolest hlavy a následně i zkolabování.

Vlastní zkušenost

Během Ramadánu se nám velice často stalo, že jsme museli poskytovat první pomoc na palubě, protože někdo zkolaboval kvůli půstu. Obecně je známo, že těhotné ženy a lidé na cestě to dodržovat nemusí, ale opak byl pravdou. Všichni to zpravidla do-

držovali, aby nevypadali hloupě před ostatními. Nás Evropanů se tento zvyk netýkal. Jedli jsme jako obvykle, ale ne před muslimskými kolegy.

Vždy mi kolegyně a kolegové říkali, že je to velice zdravé a prospěšné se postit o Ramadánu. Jejich názor jsem nesdílela, protože byli na zkolabování a zpravidla měli veliké bolesti hlavy. Někteří naši kapitáni také dodržovali pravidla Ramadánu. Zpravidla se plánovačům podařilo poslat vždy místního kapitána a vedle něj Evropana. Jednou se mi ale také stalo, že jsem letěla s oběma saúdskými piloty a oba drželi půst. Přiznám se, že jsem se dost bála.

Mnoho kolegů se mi přiznalo, že mají rádi Ramadán, protože je to pro ně na stejné úrovni jako Vánoce. Obvykle večerí (iftar) a snídají (sohor) všichni pospolu. Rodina se více navštěvuje a dávají si dárky. Dalo by se říci, že měsíc patří rodině (nejen nejblíží, ale i širší).

4.7.5 Pohřeb

Asi je nám všem známo, že pohřební rituál a vše kolem něho je naprosto jiné. Tělo se namaže oleji a mastmi jako v době faraónů v Egyptě, dokonce se zakryje bílým prostěradlem připomínajícím sarkofág. Po obřadu je tělo nesené na hřbitov rychlým krokem. Poté se položí do vykopaného hrobu. Nebožtík je lehce obrácen na bok, aby hleděl tváří k Mekce. Tělo se pohřbívá v bílém rubáši (sarkofágu) a zasype se hlínou. Nepohřbívá se v rakvi z praktického důvodu, neboť je v těchto oblastech nedostatek dřeva. Také zde nebývá moc zima, která by znemožňovala vykopání hrobu. Na hřbitovech se s daným pohřbíváním počítá.

Moje vlastní zkušenost

Měla jsem tu možnost vidět muslimský pohřební obřad v Libanonu. Je naprosto normální, že v jedné rodině může být i více náboženství. V rodině mého přítele příslušníci vyznávali tři náboženství. Zesnulá babička byla muslimka, proto se konal muslimský obřad. Myslela jsem si, že to bude jako u nás, kdy se nebožtíkům vypravuje pohřeb obvykle až za týden, aby se všichni smuteční hosté dostavili.

Hodně mě překvapilo, když jsem se dozvěděla, že se pohřbívá do 24 hodin. Pokud možno, co nejdříve - u muslimů do západu slunce. Zajímavé je, že jsou všem příbuzným a známým poslána smuteční oznámení, ale pohřbívání se koná jen mezi těmi nejbližšími (ti, co se dostaví). Potom následují 3 dny kondolencí. Všichni rodinní příbuzní se setkají.

První den se jde zpravidla do domu zesnulé, kde se na ni vzpomíná a večerí se. Druhý den je mše ve velké aule. Trochu mi to připomínalo SA, když jedna část byla rozdělena na mužskou a druhá na ženskou část. Byly mezi nimi dveře, kterými se dalo procházet, nebylo to striktně zakázáno. Během obřadu jsem viděla mnoho plačících žen různých věkových kategorií. Měly na sobě zpravidla abaye a hijaby. I když některé hijab nenosily, tak si ho vzaly v době mše jako vyjádření respektu. Všichni jsme měli na sobě černou barvu. Já hijab neměla. Nejsem muslimka a sestra vedle mě ho taky neměla. Všichni to respektovali (i muži přicházející). Občas měl někdo lehce barevnější hijab. Mně osobně cukaly koutky během obřadu, připadalo mi to jako velké divadlo. Našla bych i pár žen, které pláč předstíraly. Jenže jsem musela zachovat nějakou úroveň chování. Vždy, když mi začaly cukat koutky, tak jsem objala přítelovu sestru, jak jsem mohla, snažila se jí podat kapesníky. Když ani to nepomáhalo, snažila jsem se na to dění okolo mě zapomenout a dívat se do vzduchu nebo na zeď. Několika ženám zazvonil mobilní telefon. V tu chvíli přestaly plakat a začaly mluvit do telefonu. Potom, co ho položily, tak se znovu intenzivně rozeštkaly... Všechny (nacházela jsem se v ženské části auly), které přišly do místnosti, podaly nejdříve ruku sestře a mně (byly jsme vedle sebe a poblíž dveří), potom šly za matkou (pozůstalá dcera).

Podle našeho zvyku jsem vstávala při podání ruky, a tím musely vstát všechny okolo. Bylo mi řečeno, že nemám vstávat, protože přijde mnohem více žen a bude to dost náročné. Proto jsem zůstala sedět, všem jsem podala ruku a poděkovala za kondolenci v arabštině. Ale i tak byl celý obřad dost náročný.

Bratr mého přítele to potom komentoval, že ženy to u nich na pohřbu přehání a hystericky ječí a pláčou, že je to prostě divadlo. Do Libanonu jsem letěla na pohřeb a podpořit celou jeho rodinu a ne na veselku. Radši jsem se k tomu nevyjádřila. Ptal se mě, jestli se tak děje i u nás. Odpověděla jsem, že pokud je to někdo hodně mladý nebo dítě,

tak ta hysterie je na místě, jinak moc ne. Samozřejmě, lidé pláčou a vzpomínají, ale nějak kultivovaněji.

Obrázek 38   **Tradiční kuře s rýží**

<https://www.themediterraneandish.com/lebanese-rice-with-vermicelli/>

Obrázek 39   **Labaneh**

<https://www.oncost.com/pinar-labaneh-2-750-kg.html>

Obrázek 40   **Labaneh**

<http://www.areesh.co/en/food-gallery.html>

Po obřadu následovala další večere u zemřelé babičky v bytě. Říká se, že je to večere za její duši. Přítelovy tety uvařily tradiční kuře s rýží zdobené opraženými mandlemi. Smíchalo se to dohromady a popíjel se k tomu labaneh, což je kyslejší jogurt. Přirovnala bych to trochu k našemu podmásli (obr. 39 a 40).

Profesor Kropáček vysvětloval během tlumočení a komentování pohřbu jordánského krále pro českou televizi divákům, že u významného pohřbu, kde je potřeba vyjádřit úctu a vzdát čest (např. král nebo státník) mají arabské místní ženy zakázáno se zúčastnit pohřbu, aby ho morálně nenarušily. Proto u pohřbu mohly být přítomny pouze ženy – členky zahraničních zastupitelských úřadů.

Co se týká hřbitovů v SA, hroby nesmějí být větší než 20 cm, aby člověk neprokazoval nebožtíkovi větší úctu, která patří bohu... Hřbitovy jsou velice nenápadné.

4.8 Zvyklosti v české kultuře

Zvyky v české kultuře jsou taky velmi rozmanité. Rozmanitost souvisí se stylem života, s příslušností k regionu a rodinnými tradicemi.

4.8.1 Zásnuby v ČR

Muž požádá ženu o ruku někde v soukromí a na důkaz toho, že to myslí vážně, ji předá zasnubní prsten. Znamením toho, že žena jeho nabídku akceptuje, navleče si prsten. V opačném případě jej vrátí zpátky. Rodiny se v dané kultuře nedomlouvají na tom, kdo co komu a kde zaplatí. Pokud se koná rodinná oslava, je to nikoliv proto, aby členové rodiny zasnoubení schválili, ale proto, aby tuto událost se snoubenci oslavili. Nepsané pravidlo - svatba se koná zhruba do roka od zasnub, ale v reálném životě se můžou snoubenci vzít po měsíci, půl roce anebo také nikdy.

4.8.2 Svatba v ČR

Běžně není zvykem dělat příliš velké svatby, že by bylo přítomných okolo 1500 hostů. Většinou je to tak od 30-100 lidí. Svatbu slaví dohromady muži i ženy a pije se

hodně alkoholu. Nevěsta je zpravidla oblečená v bílých šatech. Muž má na sobě černý oblek s bílou košilí, kravatou a připnutou myrtou na levé straně hrudi. Obvykle si ženich s nevěstou svatbu platí napůl. Částečně i z finančních důvodů se svatby nedělají velké, aby novomanželům zbyly peníze na dům nebo pořízení něčeho nového pro společný život. Svatba se může konat v kostele, na zámku, v podstatě kdekoliv, kde můžou být snoubenci oddáni za účasti úředně oddávajícího a 2 svědků (jednoho ze strany ženy i muže).

4.8.3 Pohřeb v ČR

Smuteční rozloučení se zpravidla koná v kostele nebo v obřadní síni, která je uzpůsobena k poslednímu rozloučení se zemřelým. Tělo nebožtíka je umyto a v šatech pochováno do rakve; leží na zádech a hlavu má podloženou polštářkem. Obvykle je během pohřbu, na němž se shromáždí rodina, příbuzní, přátelé a známí, pronesen proslov o životě nebožtíka, který je doplněn vhodnou hudbou. Vše probíhá pietně, a tak se všichni přítomní se zemřelým člověkem loučí. Po skončení obřadu je buď tělo pochováno i s rakví do hrobu na hřbitově, nebo odvezeno a spáleno v krematoriu. Urna s popelem nebožtíka je vydána rodině.

Na náhrobní, obvykle žulové desce, která je umístěna na hřbitově, jsou napsány jméno, příjmení, datum narození a úmrtí pochovaného nebožtíka. Na hrob se zpravidla dávají svíčky, věnce a květiny. Je to projev úcty a vzpomínky na zesnulého milovaného člověka.

4.9 Zásadní rozdíly ve zvycích v obou kulturách

Češi nemají svatý měsíc Ramadán. Někteří občané křesťanské víry se postí v době Velikonoc a Vánoc.

Svatby v ČR slaví muži i ženy dohromady a už vůbec nesmí chybět alkohol, zvláště národní nápoj - pivo. Češi jedí vepřové maso. Mnoho národních pokrmů je právě z tohoto druhu masa, např. guláš, vepřové, knedlík a zelí aj.

Ze zasnub není zvláštní ceremoniál, kterého se účastní více hostů. Zpravidla žena dostává zasnubní prstýnek...

V ČR se pohřbívá nebožtík zpravidla po týdnu a ještě v rakvi. Nebožtík se nene se rychlým krokem, ale pomalým a za pochodu smuteční hudby. Když probíhá poslední rozloučení v obřadní síni, tak je proslov o jeho životě doprovázen hudbou, kterou měl zesnulý rád nebo co mu vybrala rodina. Kondolence nejbližším pozůstalým probíhají ihned po obřadu ještě ve smuteční síni. Potom se tělo buď pohřbí do hrobu, nebo se odveze do krematoria ke spálení. Rodina se smutečními hosty se sejde ve vybrané restauraci na smuteční hostině.

V arabských zemích se pohřbívá co nejdříve a kondoluje se ještě 3 dny po smrti a 40. den po smrti nebožtíka. V ČR se moc nesetkáváme při pohřbu, pokud to není vyloženě někdo mladý, se srdceryvnými projevy. Lidé pláčou, ale nejde to do takových extrémů, že by si ženy trhaly vlasy nebo tam hlasitě vykřikovaly. Zpravidla se dbá na to, aby se zachovala důstojnost. Obě kultury se shodnou na barvě oblečení na pohřbu – černá.

Je tu další zvyklost, kterou jsem nezmínila. V ČR slavíme Vánoce s narozením Ježíška (téměř všude ve světě mají Santa Clause). Muslimové daný svátek oficiálně neslaví, ale dávají si dárky mezi sebou a občas mají i vánoční stromečky. Dalo by se říci, že to někdy slaví místo nás Evropanů. Pro nás je to důležitý svátek, kdy je celá rodina pohromadě. U nich je to bráno jako důvod k oslavě.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo nastínit problematiku mezilidské komunikace a chápání jejich rozdílů mezi arabskou a českou kulturou, protože právě kultura patří mezi nejdůležitější činitele komunikačního procesu.

Na konkrétních příkladech jsem doložila, že arabská a česká mezilidská komunikace se od sebe výrazně liší, a proto vzniká mnoho mylných předsudků a nedorozumění na obou stranách. V jedné kultuře může být chápán konkrétní výraz, fráze nebo gesto úplně jinak než v kultuře druhé.

Zachytit kompletně všechny rozdíly je nad rámec mé bakalářské práce. Proto jsem popsala jen ty odlišnosti, které jsem si ověřila během svého pracovního pobytu v SA a mohu je doložit svou osobní zkušeností.

V této bakalářské práci jsem rozdělovala arabské země z hlediska geografické polohy, náboženství a jazyků. Chtěla jsem poukázat i na velikou diferencovanost mezi jednotlivými arabskými zeměmi. Každá z nich má i svou vlastní kulturu. Liší se i dokonce i jazykem, i když oficiální forma spisovné arabštiny vychází z Koránu a je pro všechny Arabů jen jedna. Dialekty jsou natolik rozdílné, že si Arabové ze dvou zemí vzájemně nerozumí. Naopak ČR není rozložena na tak obrovském území jako arabské země, a proto se zde nesetkáváme s tím, že bychom si vzájemně mezi sebou nerozuměli.

Poukázala jsem také na to, jak náboženství v SA silně ovlivňuje kulturu, což se odráží na myšlení lidí, jejich chování, na přístupu k výchově, povinnostem, celkově k životu a orientaci ve světě. Myšlení arabského a českého člověka je naprosto rozdílné. Zatímco Arabové přemýšlí nad tím, co je teď a tady, Čech nebo i Evropan řeší, co bude, co nastane. Nežije v přítomnosti. Rozdíly jsem popsala a uvedla na příkladech, které jsou zmíněny výše.

Nemalou pozornost jsem věnovala i oblečení a zahalování arabských žen, protože i zde najdeme výrazné rozdíly v obou kulturách. Výrazné odlišnosti se nacházejí také v kulturních zvyklostech.

Každé téma jsem podrobněji analyzovala a snažila se poukázat nejen na velké rozdíly, ale i nepatrné shody obou kultur.

Moje práce by mohla být přínosem pro všechny, kteří přicházejí nebo budou přicházet buď po stránce osobní, nebo pracovní do kontaktu s Araby nebo jejich kulturou.

Přílohy

Obsahují převážně dámské pokrývky hlavy a v jaké zemi se nejčastěji užívají.

Rozdělení pokrývek

Obrázek 41 Rozdělení pokrývek

<https://whyevolutionistrue.wordpress.com/2014/11/02/banning-the-burqa-and-niqab-islamists-pressure-human-rights-organizations/>

BURKA/BUSHYYA

Označuje celkové zahalení, kdy ženě není vidět vůbec nic. Nejvíce se používá asi modrá barva, a to v zemích jako Afganistan.

Obrázek 42 Afgánské ženy

<https://brandrewmuses.wordpress.com/>

Tam slouží vyloženě jako ochrana žen před muži, protože tam dochází k častému znásilňování.

V SA je možno vidět občas. černou variantu. Nejedná se o klasickou burku, ale abayu a hijab s nikabem dohromady, které tvořily burku. Ženě nebylo vidět ani do očí.

Obrázek 43 Afghánská žena

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Burka>

Žena v černých rukavicích patří k více věřícím.

Obrázek 44 Bushyya

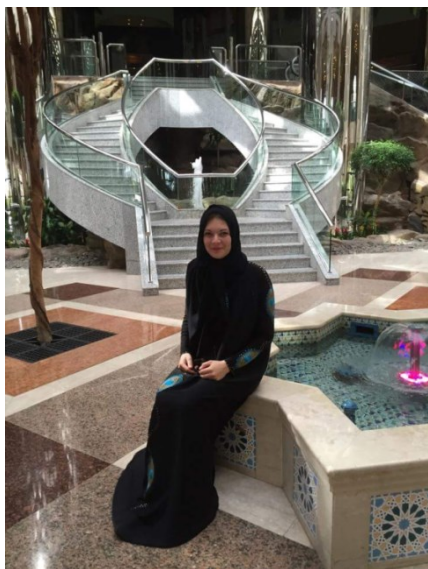

<https://prezi.com/bunnhwi3jo46/afghanistan-men-and-women-clothing-through-out-the-years/>

ABAYA

Jsou dlouhé šaty až na zem ke kotníkům. V SA je povinnost nosit abayu, v jiných zemích záleží na rodině.

Obrázek 45   Hijab a abaya

Vlastní foto

Obrázek 46   Barevná abaya s hijabem

Vlastní foto

NIKAB

Existují dvě varianty nikabu. Poloviční nikab, kdy vidíme ženě půl nosu a čelo. Je rozšířenější v Kuvajtu. Úplný nikab, kdy můžeme vidět pouze oči, nosí ženy převážně v SA, Jemenu a Kuvajtu.

Kuvajt patří k více otevřeným zemím, přesto nebylo možné vidět Kuvajt'anku bez abaye a nikabu.

Obrázek 47 Poloviční nikab kuvajtských žen

<http://www.taibetimes.com/News/world/archives/2012/02/03/2003524591>

Obrázek 48 Nikab

Vlastní foto

HIJAB

Značí pokrývku hlavy, dalo by se říci jakoukoliv pokrývku. Nosí se v muslimských zemích, konkrétně v Egyptě, Maroku, Tunisku, Kuvajtu, SAE, SA... Téměř všude, kde jsou sunité.

Obrázek 49   **Hijab a abaya**

Vlastní foto

Obrázek 50   **Hijab o Ramadánu**

Vlastní foto

CHÁDOR

Nosí ho ženy převážně v šíitských muslimských zemích jako je Írán. Zahaluje celé tělo a je zpravidla vybaven spodničkou. Dá se kombinovat se šátkem na hlavu.

Obrázek 51 Chádor

<https://www.flickr.com/photos/alamond/37728048386/>

Obrázek 52 Íránská dívka

<http://www.konbini.com/en/lifestyle/iranian-women-dressing-men/>

Obrázek 53 Chádor

<https://trcs.wikispaces.com/chador>

KHIMAR

Dlouhá pokrývka hlavy téměř až do pasu. Zakryje ramena, krk, ale nechává odhalenou tvář.

Obrázek 54   **Khimar**

<http://www.edastboutique.com/khimar-petite/177-khimar-petite.html>

SHAILA

Dalo by se to přirovnat ke dlouhé šále ve tvaru obdélníku.

Obrázek 55   **Shaila**

<http://www.hanayen.com/en/sheilas-collection>

AL- AMIRA

Jedná se o dva druhy šátků. Jeden se nasadí na hlavu a obepne se špendlíky. Druhý se dá na něj. Je to z důvodů, aby vlasy nebyly vůbec vidět.

Obrázek 56 Černá al-amira

<https://www.ebay.com/itm/Black-Al-Amira-2-Pcs-Hijabs-2pcs-Al-Ameera-hijab-black-al-amira-hijab-/191941148845>

Obrázek 57 Barevná al-amira

<https://faniellahijabs.weebly.com/al-amira.html>

Obrázek 58 Černá al-amira

<https://www.amazon.com/Black-Under-Scarf-Hijab-Accessory/dp/B006PKV4C2>

Bibliografie

AZIM, Dr. Sherif Abdul. *DIE FRAU IM ISLAM*. Ontario, 2010.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona : (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad. 12. vyd., (3. opr. vyd.). Praha: Česká biblická společnost, 2006. ISBN 80-858-1042-5.

DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada, 2001. Expert (Grada). ISBN 80-716-9988-8.

KHIDAYER, Emíre. *Život po arabsku*. Praha: Mladá fronta, 2012. ISBN 978-802-0427-861.

Korán. Praha: Československý spisovatel, 2012. ISBN 978-80-7459-080-1.

LIGUŠ, Ján. *Medzil'udská komunikácia: (teologická propedeutika)*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 1995. ISBN 80-888-2535-0.

The Qur'an. I. Riyadh: Saheeh International, 2010. ISBN 978-603-90169-4-6.

Začínáme s arabštinou: revue littéraire mensuelle. V Brně: Edika, 2014. Tužku do ruky!. ISBN 978-80-266-0547-8.

Seznam elektronických zdrojů:

KIRCHOVÁ, Eva. *Specifika arabské řeči těla aneb pozor nejen na levou ruku* [online]. [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.opsychologii.cz/clanek/156-specifika-arabske-reci-tela-aneb-pozor-nejen-na-levou-ruku/>

Saudi crown prince says abaya not necessary [online]. Riyadh: Reuters, 2018 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://gulffnews.com/news/gulf/saudi-arabia/saudi-crown-prince-says-abaya-not-necessary-1.2190993>

Arabské číslice [online]. Wikipedia [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: http://www.wikiwand.com/cs/Arabsk%C3%A9_%C4%8D%C3%ADslice.

Seznam obrázků

Obrázek 1	Mapa arabského světa.....	16
Obrázek 2	Rozdělení arabských zemí.....	17
Obrázek 3	Arabské písmo	19
Obrázek 4	Arabské písmo	20
Obrázek 5	Příprava na pout' hajj	23
Obrázek 6	Město Mekka	24
Obrázek 7	Posvátná krychle KA'BA	25
Obrázek 8	Medína	25
Obrázek 9	Mapa České republiky	26
Obrázek 10	Československo a Podkarpatská Rus.....	27
Obrázek 11	Pražský hrad	28
Obrázek 12	Pražský Orloj	28
Obrázek 13	Karlův most	29
Obrázek 14	Rozdělení českého jazyka.....	30
Obrázek 15	Česká abeceda	31
Obrázek 16	Rozdělení číslic	32
Obrázek 17	Statistika věřících v Evropě.....	32
Obrázek 18	Procenta věřících v ČR.....	33
Obrázek 19	Šemag	39
Obrázek 20	Kefija	40
Obrázek 21	Rozdělení mužského oděvu.....	40
Obrázek 22	Mužský a ženský oděv.....	41
Obrázek 23	Oblečení české ženy	41
Obrázek 24	Mužský oděv	42
Obrázek 25	Dámské šaty.....	42
Obrázek 26	Zimní oděv.....	42
Obrázek 27	Žena z Libanonu	43
Obrázek 28	Ženy v Libanonu při večerní zábavě	43
Obrázek 29	Žena křesťanského vyznání	44
Obrázek 30	The ONE club Beirut.....	44
Obrázek 31	Řádové sestry.....	45
Obrázek 32	Gesto schwaya	53
Obrázek 33	Tradiční vodění se za ruce.....	59
Obrázek 34	Zásnuby	62
Obrázek 35	Šaty na svatbu.....	63
Obrázek 36	Kompletně zahalená na svatbu	64
Obrázek 37	Mužské a ženské šaty na svatbu	65
Obrázek 38	Tradiční kuře s rýží.....	69
Obrázek 39	Labaneh	69
Obrázek 40	Labaneh	69
Obrázek 41	Rozdělení pokrývek.....	75
Obrázek 42	Afgánské ženy	75
Obrázek 43	Afghánská žena	76
Obrázek 44	Bushyya	76
Obrázek 45	Hijab a abaya	77
Obrázek 46	Barevná abaya s hijabem	77

Obrázek 47	Poloviční nikab kuvajtských žen	78
Obrázek 48	Nikab	78
Obrázek 49	Hijab a abaya	79
Obrázek 50	Hijab o Ramadánu	79
Obrázek 51	Chádor	80
Obrázek 52	Íránská dívka	80
Obrázek 53	Chádor	80
Obrázek 54	Khimar	81
Obrázek 55	Shaila	81
Obrázek 56	Černá al-amira	82
Obrázek 57	Barevná al-amira	82
Obrázek 58	Černá al-amira	82